

TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE SONUÇLARI*

Arş. Gör. Kemal ERDOĞAN**

THE TERMINATION OF PROMISSORY SUBSCRIPTION CONTRACTS AND ITS RESULTS

Makaleye Atıf

Klasik Usul: Erdoğan, Kemal: Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 26, S. 3, 2018, s. 271-330.

APA: ERDOĞAN, K. (2018). Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26 (3), 271-330. DOI: 10.15337/suhfd.472434.

---

* **Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih:** 19.10.2018

Kabul Edildiği Tarih: 29.11.2018

DOI Numarası: [10.15337/suhfd.472434](https://doi.org/10.15337/suhfd.472434)

** Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

E-mail Adresi: kemalerdogan007@gmail.com

ORCID ID: [0000-0001-8648-1623](https://orcid.org/0000-0001-8648-1623)

ÖZ

Bir sektörde faaliyet gösteren şirket sayısının fazlalığı ve gelişen teknolojinin sağladığı imkanlar, şirketleri agresif büyüme stratejileri izlemeye zorlamaktadır. Şirketlerin bu amaçla kullandıkları yollardan birisi de taahhütnamede belirtilen süre kadar abone kalma sözü veren müşterilere, sözleşme konusu mal ve/veya hizmet bedelinden indirim yapmaktır. Bu amaçla akdedilen sözleşmelere “taahhütlü abonelik sözleşmesi” adı verilmektedir. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin ortaya çıkışı, tüketiciyi daha dezavantajlı bir duruma düşmüştür. Bu nedenle, Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin dördüncü bölümünde taahhütlü aboneliğe ilişkin esaslar belirlenmek suretiyle bu tür sözleşmelere taraf olan tüketiciler korunmak istenmiştir.

Bu konuda uygulamada en fazla uyuşmazlığın çıktığı husus, sözleşmenin sona ermesi ve sonuçlarıdır. Bu çalışmada da taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin kavramsal bir çerçeve çizildikten sonra, sözleşmenin sona ermesi ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: *Taahhütlü Abonelik Sözleşmesi, Taahhüt Süresi, Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği, Telekomünikasyon Hukuku, Tüketici Hukuku.*

ABSTRACT

The increment of companies operating in a sector and the opportunities provided by the developing technology force companies to follow aggressive growth strategies. One of the ways that companies use for this purpose is to reduce the cost of the goods and / or services to the customers who promise to subscribe for the period specified in the contract. Contracts concluded for this purpose are called as “promissory subscription contracts”. The emergence of promissory subscription contracts has become more disadvantageous to the consumer. Therefore, in the fourth section of the Subscription Contracts Regulation, the principles of promissory subscription contracts are determined and the consumers who are party to such contracts are wanted to be protected.

In this regard, the most conflicts in practice pertain to the termination of the contract and its results. In this study, after a conceptual framework for promissory subscription contracts is drawn, the termination of the contract and its results will be emphasized.

KEY WORDS: *Promissory Subscription Contracts, Commitment Period, Subscription Contracts Regulation, Telecommunication Law, Consumer Law.*

GİRİŞ

Teknoloji alanındaki gelişmeler ve modern toplumun ihtiyaçları, gündelik yaşantımızın birçok alanında abonelik sözleşmelerine rastlamamıza imkân sağlamıştır. Gerçekten, modern toplumda yaşayan ve belirli bir mal veya hizmeti sürekli veya düzenli aralıklarla edinmeyi amaçlayan kişiler, genellikle bu ihtiyaçlarını abonelik sözleşmeleriyle gidermektedirler¹.

Toplumsal yaşamda yoğun bir şekilde kendisine başvuru alan abonelik sözleşmelerinde, abone bazı durumlarda ücreti peşin olarak ödemekte; buna karşılık mal veya hizmet sağlayan taraf edimini zaman içinde yavaş yavaş veya düzenli aralıklarla ifa etmektedir. Sunduğu malın ve/veya sağladığı hizmetin ücretini peşin olarak alan taraf, vurdumduymaz davranışlar sergileyebilmektedir. Bu durum karşısında abonenin karşı tarafın doğru ve dürüst davranmasını beklemekten başka çaresi kalmamaktadır. İşte bu nedenlerle, tüketici sıfatına sahip olan abonelerin korunması sosyal bir gereklilik olmuştur². Bu sosyal gereklilik görmezden gelinmeyerek, 6502

¹ **Çabri**, Sezer, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, Ankara 2016, s.857; **Kara**, İlhan, Tüketici Hukuku, Ankara 2012, s.521; **Koca**, Güneş, Telekomünikasyon Sektöründe Tüketicinin Korunması Açısından Abonelik Sözleşmeleri, Mevzuat Dergisi, Y.8, S.93, 2005, <https://www.mevzuatdergisi.com/>, Erişim Tarihi: 05.04.2018, s.2.

² **Gümüş**, Mustafa Alper, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, C.1, İstanbul 2014, s.7; **Altaş**, Hüseyin, Tüketici Haklarının Korunması Açısından Telekomünikasyon Sektöründe Tarife Seçimi, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C.1, Ankara 2010, s.211; **Deryal**, Yahya / **Korkmaz**, Yakup, Yeni Tüketici Hukuku Ders Kitabı, 3. Baskı, Ankara 2015, s.189; **Aslan**, İ. Yılmaz, Tüketici Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Bursa 2010, s.281; **Karakocalı**, Ahmet / **Kurşun**, Ali Suphi, Tüketici Hukuku,

sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da (TKHK)³ abonelik sözleşmesine bir madde ayrılmıştır.

Küresel ekonomide bir sektörde faaliyet gösteren şirket sayısının fazlalığı ve bu sebeple rekabetin güçlü olması, şirketleri agresif büyüme stratejileri izlemeye zorlamaktadır. Belirli bir mal ve hizmeti abonelerine sunan şirketler, rekabet gücünü artırabilmek için yeni yollar denemektedirler. Şirketlerin bu amaçla kullandıkları en yeni ve bilinen yol, taahhütnamede belirtilen süre kadar abone kalma sözü veren müşterilere, sözleşme konusu mal ve/veya hizmet bedelinden indirim yapmaktır. Bu şekilde akdedilen sözleşmeye "taahhütlü abonelik sözleşmesi" adı verilmektedir.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin ortaya çıkışıyla birlikte, aboneler taahhütsüz (alelâde) abonelik sözleşmesine nazaran daha dezavantajlı duruma düşmüştür. Zira bu gibi durumlarda karşı tarafın edimini gereği gibi ifa etmemesi veya bazı özel sebeplerle sözleşmeyi sona erdirmek isteyen abonenin önüne engel olarak taahhüt süresi konulmaktadır. Özellikle hakları konusunda yeterince bilgi sahibi olmayan abonelerin, istemediği hâlde taahhüt süresinin dolmasını beklemekten başka çaresi kalmamaktadır. Bu nedenle, Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin⁴ dördüncü bölümünde taahhütlü aboneliğe ilişkin esaslar belirlenmek suretiyle bu tür sözleşmelere taraf olan tüketiciler korunmak istenmiştir⁵. Bu çalışmada da taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin kavramsal bir çerçeve çizildikten sonra, sözleşmenin sona ermesi ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

İstanbul 2015, s.191; **Açıkgöz**, Osman, Tüketicinin Korunması Çerçevesinde Mobil Haberleşme Abonelik Sözleşmesinde Genel İşlem Koşulları, İstanbul 2013, s.55; **Ayrancı**, Hasan, Enerji Sözleşmeleri, Ankara 2010, s.222-223; **Koca**, Güneş, Tüketicinin Korunması Açısından Abonelik Sözleşmeleri, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s.51. Bu konuda ayrıca bkz., **Tandoğan**, Halûk, Tüketicilerin Korunması ve Sözleşme Özgürlüğünün Bu Açıdan Sınırlanması, Ankara 1977, s.9-24.

³ RG. 28.11.2013, S.28835.

⁴ RG. 24.01.2015, S.29246.

⁵ **Çabri**, s.857.

I. TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Öncelikle ifade edilmelidir ki taahhütlü abonelik sözleşmesi, hukukî niteliği itibarıyla abonelik sözleşmesinin özel bir görünümüdür. Hâl böyle olunca, taahhütlü abonelik sözleşmesini iyi bir şekilde değerlendirebilmek için, abonelik sözleşmesinin tarihî gelişimini irdelemek gerekmektedir.

Abonelik sözleşmesi, ilk defa 1995 yılında 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un⁶ (eTKHK) “*Sürelî Yayınlar*” başlıklı 11'inci maddesiyle⁷ mevzuata girmiştir⁸. Ancak bu hükmün kapsamına sürelî yayın dışındaki hizmetleri konu alan abonelik sözleşmeleri alınmamıştı⁹. Ne var ki, sürelî yayınları konu edinen abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan uyumsuzluklar günümüzde neredeyse yok denecek kadar azalmış; buna karşılık diğer mal ve/veya hizmetleri konu edinen abonelik sözleşmeleri, zamanla oldukça yaygın bir uygulama alanı kazanmıştır. Gerçekten, uygulamada sürelî yayın aboneliği dışında elektrik, su, doğal gaz, cep telefonu, sabit telefon, internet, televizyon vb. hizmetleri konu alan abonelik

⁶ RG. 08.03.1995, S.22221.

⁷ Bu maddede diğer tüketici sözleşmelerinin aksine, öncelikle sözleşmenin objektif esaslı unsurlarını içeren bir tanım verilmeden, doğrudan sözleşmenin sona ermesine ilişkin bir düzenleme yapılmıştır. Bu durum öğretilerde haklı olarak eleştirilmiştir. Bkz., **Dalka Okumuş**, Şüheda, Elektrik – Doğal Gaz Piyasaları Abonelik Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerde Yer Alan Genel İşlem Koşullarının Denetimi, Ankara 2018, s.98; **Demir**, Mehmet, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Tüketim Sözleşmeleri ile İlgili Hükümlerinin Eleştirisi ve Çözüm Önerileri, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006, s.416; **Yıldız**, Mustafa Göktürk, Son Kullanıcıyla Akdedilen Elektronik Haberleşme Hizmeti Sözleşmesi, İstanbul 2012, s.6, dn.1; **Açıkgöz**, Mobil, s.55.

⁸ **Ozanoğlu**, Hasan Seçkin, Tüketicinin Korunması Açısından Taksitle Satım Sözleşmesi, Ankara 1999, s.182; **Ayrancı**, s.210; **Açıkgöz**, Mobil, s.55. Buna karşılık, **Ceylan**'a göre, abonelik sözleşmeleri mevzuatımıza ilk kez 4077 sayılı TKHK'a 4822 sayılı Kanunla eklenen 11/A maddesi ile girmiştir. Bkz., **Ceylan**, Ebru, Abonelik Sözleşmeleri, Millî Şerh (6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi), Ed. Hakan Tokbaş / Özlem Tüzüner, İstanbul 2016, s.851.

⁹ **İlhan**, Cengiz, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerh, Ankara 2006, s.227; **Aslan**, s.282.

sözleşmelerine sıklıkla rastlanmaktadır¹⁰. Bu gerekçelerle hükmün uygulamadaki ihtiyaçlara zamanla cevap veremediği anlaşılarak, 2003 yılında 4822 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹¹ ile söz konusu 11'inci madde değiştirilmiş ve bu maddeden sonra gelmek üzere 11/A maddesi eklenmiştir.

4822 sayılı Kanun'la eklenen 11/A maddesinin birinci fıkrasında geçen “her türlü abonelik¹² sözleşmelerine taraf olan tüketiciler” deyimini ile abonelik sözleşmelerinin tamamının şartları dâhilinde birer tüketici sözleşmesi olduğu kabul edilir hâle gelmiştir¹³. Ne var ki eTKHK.m.11 ve 11/A maddeleri de süreli yayınlar ve bu nedenle yapılan abonelik sözleşmeleri temel alınarak hazırlanmıştır. Ayrıca ilgili maddelerde sadece abonelik sözleşmesinin nasıl sona ereceği düzenlenmiş; buna karşılık, sözleşmenin şekline ve unsurlarına ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır¹⁴.

Avrupa Birliği mevzuatına tam uyum sağlanabilmesi amacıyla, 4077 sayılı Kanun'un yeniden gözden geçirilmesi ve kısmen yeniden yazılması ihtiyacı gündeme gelmiş ve 2013 yılında 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kabul edilmiştir. Bu Kanun'un “Diğer Tüketici Sözleşmeleri” başlıklı beşinci bölümünde bulunan 52'nci maddesi abonelik sözleşmelerine ayrılmıştır. Bu hükümlerle süreli yayın aboneliği ile diğer abonelikler arasındaki ayırım ortadan kaldırılarak genel bir düzenleme yapılmış ve madde ihtiyaçlara daha iyi cevap verebilmesi için eTKHK'a nazaran daha detaylı bir

¹⁰ **Kara**, s.521. Toplumsal yaşamını sürdürmek zorunda olan her insanın yaşadığı konut için elektrik, su, doğalgaz vb. abonelikleri yaptırmaması artık vazgeçilemez bir hâl almıştır. Aynı şekilde, günümüzde iletişim hizmetinden faydalanmamak da neredeyse imkânsız hâle gelmiştir.

¹¹ RG. 14.03.2003, S.25048.

¹² eTKHK m.11/A hükmü ile aslı Fransızca olan “*abonman*” sözcüğü, Türkçe bir ek getirilerek Türkçeleştirilmek istenmiştir. Yabancı bir kelimeye Türkçe ek getirmek doğru değildir. Bu nedenle, abonelik sözleşmesinin “*sürdürüm sözleşmesi*” olarak Türkçeleştirilmesi daha yerinde olurdu. Bkz., **İlhan**, s.228-229.

¹³ **Altaş**, Hüseyin, Telekomünikasyon Alanında Abonelik Sözleşmeleri, Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara 2009, s.160; **Ayrancı**, s.211; **Aslan**, s.283; **Kara**, s.522; **İlhan**, s.227.

¹⁴ **Ayrancı**, s.210; **Deryal / Korkmaz**, s.188; **Yıldız**, s.6; **Açıkgöz**, Mobil, s.56.

biçimde kaleme alınmıştır. Buna karşılık, 6502 sayılı TKHK'da taahhütlü abonelik sözleşmesi hakkında herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Oysaki TKHK.m.52 ve 84 hükümlerine dayanılarak çıkarılan Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde (ASY)¹⁵ taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır (ASY.m.14-18). ASY.m.2'ye göre, elektrik, su, doğal gaz ve elektronik haberleşme sektöründe yapılan abonelik sözleşmelerine Yönetmelik'in bütün maddeleri uygulanabilirken; söz konusu sektörler dışında yapılan abonelik sözleşmelerine sadece 5, 6, 7, 8, 13, 22, 23, 24 ve 25 inci maddeler uygulanabilir. Hâl böyle olunca, Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde bulunan taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin kurallar sadece elektrik, su, doğal gaz ve elektronik haberleşme sektöründe yapılan sözleşmeler bakımından uygulama alanı bulabilir¹⁶.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından çıkarılan Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin¹⁷ (EHSTHY) 12'nci maddesinde de taahhütlü abonelik ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmiştir. Ancak, bu hüküm sadece elektronik haberleşme sektörü bakımından uygulama alanı bulabilir. Diğer bir deyişle, bu yönetmelikte geçen düzenlemelerin elektrik, su ve doğal gaz sektörleri bakımından dahi doğrudan uygulanması mümkün değildir. Zira Yönetmeliğin kapsamı "*elektronik haberleşme sektöründe tüketici hakları ile işletmecii yükümlülükleri*" olarak belirlenmiştir (EHSTHY.m.2).

Taahhütlü abonelik sözleşmeleri sadece elektrik, su, doğal gaz ve elektronik haberleşme sektörüne münhasır değildir. Diğer bir ifadeyle, elektrik, su, doğal gaz ve elektronik haberleşme sektörleri dışında da taahhütlü abonelik sözleşmesi akdedilebilmesi imkân dahilindedir. Zira sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerde fesih ihbar hakkının taraflarca

¹⁵ RG. 24.01.2015, S.29246.

¹⁶ Bkz., Çabri, s.869-870; Ceylan, s.853; Dalka Okumuş, s.101.

¹⁷ RG. 28.10.2017, S.30224.

belirli bir süre için kaldırılabileceği öğretilerde kabul edilmektedir¹⁸. Kanaatimizce, Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği ile Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği'nde taahhütlü abonelik sözleşmesi hakkında öngörülen hükümlerin niteliğine uygun düştüğü ölçüde diğer sektörlerde yapılan sözleşmelere de kıyasen uygulanması gerekir¹⁹. Zira diğer sektörlerde akdedilen taahhütlü abonelik sözleşmesine bu hükümleri uygulamaktan kaçınmak, tüketicinin zarar görmesine yol açabilecek niteliktedir.

B. TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE UNSURLARI

1. Tanımı

TKHK.m.52'ye göre abonelik sözleşmesi, tüketicinin belirli bir mal veya hizmeti sürekli ya da düzenli aralıklarla edinmesini sağlayan bir sözleşmedir. ASY.m.4'de de aynı tanım tekrar edilmiştir²⁰. EHSTHY.m.4 hükmünde ise abonelik sözleşmesi, işletmeci ile abone arasında akdedilen ve işletmecinin bir bedel karşılığında dönemsel ya da sürekli olarak bir hizmeti yerine getirmeyi veya mal teminini üstlendiği ya da her ikisini birden kapsayan sözleşme olarak tanımlanmıştır²¹.

¹⁸ **Tandoğan**, Halûk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.1/2, Kira ve Ödünç Verme (Âriyet, Karz) Sözleşmeleri, 4. Baskı, İstanbul 2008, s.202; **Eren**, Fikret, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 23. Baskı, Ankara 2018, s.1289.

¹⁹ Aynı görüşte bkz., **Kara**, s.530-531.

²⁰ Abonelik sözleşmesinin kanunda tanımının yapılmış olması çok önemli bir gelişmedir. Ancak, bu tanım sözleşmenin aslî unsurlarından birisi olan abonelik ücretinin belirtilmemiş olması nedeniyle öğretilerde eleştirilmektedir. Bkz., **Öktem Çevik**, Seda, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmesi, Yeni Tüketici Hukuku Konferansı Makaleler Tartışmalar, Derleyen M. Murat İNCEOĞLU, İstanbul 2015, s.346; **Çabri**, s.858; **Dalka Okumuş**, s.99. Zira, satıcı veya sağlayıcı tarafından tüketiciye bedelsiz olarak mal ve/veya hizmet sunulması TKHK kapsamında değildir. Bkz., **Çabri**, s.859; **Açıkgöz**, Mobil, s.70.

²¹ Abonelik sözleşmesi hukukumuzda ilk kez bu yönetmelikte tanımlanmıştır. Bu tanım, öğretilerde verilen tanıma da uygundur (bkz., **Kara**, s.525, 538). Öğretilerde verilen "abonelik sözleşmesi" tanımları için bkz., **Zevkliler**, Aydın / **Özel**, Çağlar, Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara 2016, s.366; **Aydoğdu**, Murat, Tüketici Hukuku Dersleri, Ankara 2015, s.317; **Öktem Çevik**, Seda, Mobil Telefon Abonelik Sözleşmesi, İstanbul 2008, s.5; **Çetin**, Görkem, Türk Hukuku Bakımından Mobil

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da alelade abonelik sözleşmesinin tanımına yer verilmesine rağmen; taahhütlü abonelik sözleşmesinin tanımına ve unsurlarına değinilmemiştir. Buna karşılık, Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde taahhütlü abonelik sözleşmesinin tanımlandığını görmek mümkündür. Gerçekten ASY.m.14 hükmüne göre, *“Taahhütlü abonelikler, satıcı veya sağlayıcının, taahhütnamede belirlenen süre kadar abone kalmayı taahhüt eden tüketicilere;*

a) Sözleşme konusu mal veya hizmetin bedelinden indirim yapmayı,

b) Sözleşme konusu malın teslimi veya hizmetin ifası ile birlikte taahhüt konusu malın mülkiyetini veya kullanım hakkını devretmeyi ya da hizmeti ifa etmeyi, taahhüt ettiği aboneliklerdir”.

Görüldüğü üzere, taahhütlü abonelik sözleşmesinin diğer abonelik sözleşmelerinden farkı, taahhütnamede belirtilen süre kadar abone kalmayı taahhüt eden tüketicilere bazı avantajlar sağlanmasıdır²². Bu sayede tüketici, edinmek istediği mal veya hizmeti daha düşük bir fiyat karşılığında elde etmektedir. Abonenin tek dezavantajı, taahhütnamede belirtilen süreden önce sözleşmeyi feshedememesidir. Eğer tüketici taahhüt süresi henüz sona ermeden önce sözleşmeyi feshederse, karşı tarafa tazminat ödemek zorunda kalır. Diğer taraftan, taahhütlü abonelik sözleşmesi, mal ve/veya hizmet

---

Telefon Abonelik Sözleşmeleri, İstanbul Barosu Dergisi, C.89, S.1, 2015, s.66-67; **Demir**, Mehmet, 4822 Sayılı Kanun ile Tüketici Sözleşmeleri Alanında Getirilen Yenilikler, BATİDER, C.22, S.1, 2003, s.230; **Çetiner**, Bilgehan, Telefon Aboneliği Sözleşmelerinde Genel İşlem Koşulları ve Tüketicinin Korunması, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S.63-64, 2009, s.70; **Açıkgöz**, Osman, Elektronik Haberleşme Sektöründe Genel İşlem Koşulları, Telekomünikasyon Hukuku, Editör: Prof. Dr. Halil Akkanat, İstanbul 2017, s.2; **Ayrancı**, s.209; **Altaş**, Abonelik, s.164-165; **Çabri**, s.858-859; **Ceylan**, s.852; **Deryal / Korkmaz**, s.189; **Açıkgöz**, Mobil, s.56; **Aslan**, s.285; **Kara**, s.524. Elektronik haberleşme hizmetinden yararlanmak isteyen kişilerin işletmecilerle yaptıkları sözleşmeye *“elektronik haberleşme hizmeti sözleşmesi”* adı verilebilir. Bu sözleşme, genellikle abonelik sözleşmesi şeklinde akdedilirken; bazı hâllerde abonelik sözleşmesi olarak nitelendirilebilmek için gereken şartları taşımayabilir. Bkz., **Açıkgöz**, Elektronik, s.1; **Yıldız**, s.3.

²² **Çabri**, s.864; **Ceylan**, s.869.

sunan taraf açısından da avantajlıdır. Zira mal ve/veya hizmet sunan taraf, abone tarafından verilen taahhüt sayesinde kazancını belirli bir süre garanti altına almaktadır²³.

Yapılan açıklamalardan yola çıkılarak, taahhütlü abonelik sözleşmesi, *“satıcı/sağlayıcı ile abone arasında akdedilen ve satıcı/sağlayıcının taahhüt süresince bir mal veya hizmeti indirimli olarak tekrarlanan edalar hâlinde karşı tarafa temin etme; buna karşılık, abonenin de kararlaştırılan bedeli peşin ya da dönemler hâlinde ödeme yükümlülüğü altına girdiği, tam iki tarafa borç yükleyen ivazlı bir sözleşmedir”* şeklinde tanımlanabilir²⁴.

2. Unsurları

Bir sözleşmenin taahhütlü abonelik sözleşmesi olarak nitelendirilebilmesi için bazı unsurlara sahip olması gerekmektedir. Bu unsurlar, *“dönemsel veya sürekli olarak belirli bir mal veya hizmet sağlama”*, *“abonelik bedeli”*, *“belirli bir süre abone kalma taahhüdü”* ve *“ tarafların anlaşması”* şeklinde sıralanabilir.

a. Dönemsel veya Sürekli Olarak Belirli Bir Mal veya Hizmet Sağlama

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin ilk unsuru, dönemsel veya sürekli olarak aboneye belirli bir mal veya hizmet sağlamadır²⁵. Abonelik sözleşmesinin konusu, çoğu zaman bireylerin vazgeçilemez günlük ihtiyaçlarıdır. Gerçekten, bireyler su, elektrik, doğalgaz, internet, telefon, televizyon, dergi, gazete vb. ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla abonelik sözleşmeleri akdetmektedirler. Mal veya hizmetin sürekli olarak edinilmesine su, elektrik, doğalgaz, internet, telefon ve televizyon aboneliği; malın belirli

²³ Çabri, s.865.

²⁴ Ayrıca bkz., Ceylan, s.869.

²⁵ Özdemir, Hayrunnisa, Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Ankara 2009, s.102; Ayrancı, s.214; Zevkliler / Özel, s.366; Altaş, Abonelik, s.159; Aydoğdu, Tüketici, s.317; Çabri, s.859; Aslan, s.284-285; Koca, Tüketici, s.29; Koca, Telekomünikasyon, s.6; Kara, s.524; Açıkgöz, Mobil, s.61; Açıkgöz, Elektronik, s.2; Öktem Çevik, Abonelik, s.345-346, 348.

aralıklarla edinilmesine ise gazete ve dergi aboneliği örnek olarak gösterilebilir²⁶.

Abonelik sözleşmesi, her türlü tipik (isimli) ve atipik (isimsiz) sözleşmeye yapılacak bir ilave ile ortaya çıkabilir. Sözleşmeye yapılacak olan ilave, abonelik şartıdır. Abonelik şartı, sözleşmede mal ve/veya hizmetin dönemsel veya sürekli olarak sağlanacağına kararlaştırılmasıyla vücut bulur. Abonelik şartı, abonelik sözleşmesini diğer sözleşmelerden ayıran en önemli unsurdur²⁷. Meselâ, marketten bir gazete satın alındığında satış sözleşmesinin; buna karşılık gazetenin dönemsel olarak sağlanması şartıyla satın alınması hâlinde abonelik sözleşmesinin kurulduğundan söz edilir. Buna karşılık, niteliği itibarıyla abonelik şartıyla sürekli borç ilişkisine dönüştürülmesi mümkün olmayan sözleşmelerin abonelik sözleşmesi şeklinde akdedilebilmesi mümkün değildir²⁸.

İnternet, telefon ve televizyon hizmetinin sağlandığı elektronik haberleşme sektöründe taahhütlü abonelik sözleşmesine yoğun bir şekilde rastlamak mümkündür. Zira elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösteren kuruluş sayısının birden fazla olması, rekabete dayalı pazarlama anlayışını da beraberinde getirmiştir.

Dergi, gazete vb. süreli yayın abonelikleri, genellikle belirli bir süre için yapılmakta ve abonelik ücreti peşin olarak ödenmektedir. Ancak, her bir yayının tek tek alınması genellikle süreli abonelik fiyatından daha maliyetli olmaktadır. Meselâ, derginin bir sayısının bedeli 9 TL iken; bir yıllık abonelik bedeli 90 TL (hâlbuki $9 \times 12 = 108$ TL), iki yıllık abonelik bedeli ise 170 TL (hâlbuki $9 \times 24 = 216$ TL) olarak belirlenmektedir. Bu şekilde akdedilen süreli yayın abonelik sözleşmelerinde de belirli bir süre abone olarak kalma taahhüdü karşılığında abonelik bedelinde indirim yapılmaktadır. Ancak, bu

²⁶ Altaş, Abonelik, s.159; Zevkliler / Özel, s.366; Ayrancı, s.233; Çabri, s.858-859; Öktem Çevik, Mobil Telefon, s.27, 46-48; Dalka Okumuş, s.117; Aslan, s.284-285; Ceylan, s.859; Karakocalı / Kurşun, s.196; Açıkgöz, Mobil, s.74, 386-394; Kara, s.526.

²⁷ Altaş, Abonelik, s.161; Aslan, s.284; Kara, s.524, 526; Ozanoğlu, Taksitle Satım, s.182; Demir, Yenilikler, s.230-231.

²⁸ Aslan, s.284; Kara, s.524.

durum taahhütlü abonelik sözleşmesinin varlığı için yeterli değildir. Zira taahhütlü abonelik sözleşmesinin söz konusu olabilmesi için aşağıda inceleneceği üzere, rızasının alınması üzerine satıcı/sağlayıcı tarafından aboneye taahhütname verilmesi zorunludur. Bu husus, belirli süreli abonelik sözleşmesi ile taahhütlü abonelik sözleşmesi arasında bir sınır çizmektedir.

Taahhütlü abonelik sözleşmelerinin elektrik sektöründe²⁹ de görülebilmesi ihtimal dâhilindedir. Zira Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) kurulmasından sonra elektrik üreten şirketlerin müşterilerine özel hukuk hükümlerine göre elektrik satışına ilişkin düzenlemeler ve kriterler getirilmiş ve bu bağlamda serbest tüketici³⁰ kavramı geliştirmiştir. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun (EPK)³¹ 3'üncü maddesinde, serbest tüketici kavramı, *"kurul tarafından belirlenen elektrik enerjisi miktarından daha fazla tüketimi bulunduğu³² veya iletim sistemine doğrudan bağlı olduğu veya organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini haiz olduğu için tedarikçisini seçme hakkına sahip gerçek veya tüzel kişi"* şeklinde tanımlanmıştır³³. Görüldüğü üzere, serbest tüketiciler tedarikçilerini seçebilme hakkına sahiptirler³⁴. Elektrik piyasasındaki serbestliğin artması ve

²⁹ Elektrik tüketimine ilişkin *"perakende satış sözleşmeleri"*nin abonelik sözleşmesi olduğu ve bu sözleşmeye özel hukuk kurallarının uygulanması gerektiği ifade edilmektedir. Bkz., **Köstekçi**, Yaşar / **Köstekçi**, Özge, Hukuk ve Ceza Davaları Boyutuyla Elektrik Enerjisi Hukuku, İstanbul 2012, s.19; **Dalka Okumuş**, s.102.

³⁰ EPK ve DPK tarafından *"elektrik üretim santralleri, organize sanayi gölgeleri, elektrik ve ısı enerjisi üreten kojenerasyon santralleri"*nin de serbest tüketici oldukları hüküm altına alınmıştır. Ancak, bunların TKHK bakımından tüketici sayılmaları mümkün değildir. Sayılanların abone olarak abonelik sözleşmesine taraf olması hâlinde, TKHK hükümleri uygulama alanı bulmaz. Bkz., **Dalka Okumuş**, s.114-115.

³¹ RG. 30.03.2013, S.28603.

³² Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı ile 2018 yılı için serbest tüketici limiti yıllık tüketimi 2000 kWh ve üzeri olarak belirlenmiştir. Bu rakam her sene başında EPDK tarafından yeniden değerlendirilmekte ve uygun görüldüğü ölçüde düşürülmektedir. Bkz., <http://www.epdk.org.tr/Detay/Icerik/16/serbest-tuketici>, Erişim Tarihi: 20.07.2018.

³³ Benzer bir tanım da Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği'nin (RG. 30.05.2018, S.30436; EPTHY) 4'üncü maddesinde yapılmıştır.

³⁴ Bkz., **Dalka Okumuş**, s.113-114.

serbest tüketici limitinin zamanla düşmesi nedeniyle serbest tüketici sayısı hızla artmıştır. EPDK'nın da nihaî hedefi tüm tüketicilerin serbest tüketici sıfatını kazanarak tedarikçilerini seçebilme hakkını elde etmesidir³⁵. Hâl böyle olunca, elektrik sektöründe tedarik şirketlerinin daha fazla serbest tüketiciye ulaşmak için, taahhüt karşılığında elektrik ücretinde indirim yapma yoluna gidebileceği ifade edilebilir.

Elektrik sektöründe olduğu gibi, doğal gaz sektöründe de serbest tüketici kavramı bulunmaktadır³⁶. 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun (DPK)³⁷ 3'üncü maddesine göre, serbest tüketici, “yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişiyi”, buna karşılık, serbest olmayan tüketici (abone) ise, “doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişiyi” ifade eder. Serbest tüketicinin nasıl belirleneceği ise, DPK.m.8/l hükmünde düzenleme altına alınmıştır³⁸. Elektrik sektöründe olduğu gibi, burada da serbest tüketici, doğal gaz tedarikçisini seçme hakkına sahiptir³⁹. Bu durum, doğal gaz abonelik sözleşmelerinin taahhütlü şekilde yapılabilmesine olanak sağlamaktadır.

Su hizmeti, ülkemizde belediyeler tarafından verilmektedir. Gerçekten, Belediye Kanunu'nun (BelK)⁴⁰ “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı

³⁵ Bkz., <http://www.epdk.org.tr/Detay/Icerik/16/serbest-tuketici>, Erişim Tarihi: 20.07.2018.

³⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz., **Kepkep**, Burak, Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri, Toptan Satış – Spot LNG İthalat – Abonelik, İstanbul 2013.

³⁷ RG. 02.05.2001, S.24390.

³⁸ DPK.m.8/l: “a) Serbest tüketiciler aşağıdaki sınıflamaya göre belirlenir. 1) Satın aldığı yıllık doğal gaz miktarı bir milyon metreküpten daha fazla olan tüketiciler ve kullanıcı birlikleri, 2) Elektrik enerjisi üretimi için gaz satın alan şirketler, 3) Elektrik ve ısı enerjisi üreten kojenerasyon tesisleri, 4) Üretim faaliyetinde kullanılmak üzere, Türkiye’de doğal gaz üreten üretim şirketleri, Serbest tüketici statüsündedir. Ancak Kurul, bütün tüketiciler serbest tüketici oluncaya kadar her yıl serbest tüketici olma sınırını yeniden belirleyecektir.”

³⁹ Bkz., **Dalka Okumuş**, s.113-114.

⁴⁰ RG. 13.07.2005, S.25874.

14'üncü maddesinin birinci fıkrasında “*imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı... hizmetlerini yapar veya yaptırır*” denilmektedir. Görüldüğü üzere, su tedarikini sağlamak belediyelere bir görev olarak yüklenmiştir. Belediyeler, bu görevlerini genellikle kurdukları Su ve Kanalizasyon İdareleri aracılığıyla yerine getirmektedirler. Su ve Kanalizasyon İdareleri, ilk kez 1981 yılında İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ)'nin kurulmasıyla ortaya çıkmıştır. Hatta İstanbul Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun⁴¹ sonradan diğer belediyelerin hizmet çevreleri için kurulan Su ve Kanalizasyon İdareleri'nin kuruluşuna dayanak teşkil etmiştir⁴². Ayrıca, bu Kanun'un ek 5'inci maddesine göre, “*Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır*”. Görüldüğü üzere, su ve kanalizasyon hizmetleri ya bizzat belediye ya da büyükşehir belediyelerine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Su tedarikçisinin tek olması sebebiyle, bu sektörde taahhütlü abonelik sözleşmesinin uygulama alanı bulması pek mümkün değildir.

Abonelik sözleşmesine konu olan mal ve hizmetlerin büyük bir kısmı, sadece belirli satıcı ve sağlayıcılar tarafından temin edilmektedir. Özellikle elektrik, su, doğalgaz, internet ve telefon gibi hizmetler sadece belirli kurumlar tarafından aboneye sunulmaktadır. Bu nedenle, satıcı ve/veya sağlayıcının kendisine yapılan abonelik başvurusunu kabul etmek zorunda olduğu ifade edilebilir⁴³.

⁴¹ RG. 23.11.1981, S.17523.

⁴² Meselâ, Ankara Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş, Görev, Yetki ve Yönetimine İlişkin Teşkilat Yönetmeliği'nin birinci maddesinde bunu görmek mümkündür. Bkz., http://aski.gov.tr/Yukle/Dosya/mevzuatlar/KURULUS_GOREV_YETKI_VE_YONETIMI_NE_ILISKIN_TESKILAT_YONETMELIGI.pdf, Erişim Tarihi: 02.08.2018.

⁴³ **Aslan**, s.285; **Kepkep**, s.75; **Dalka Okumuş**, s.103; **Kara**, s.533-537, 543. EPTHY.m.8/II hükmünde bu tür bir zorunluluğa yer verilmiştir. Buna göre, “*ilgili görevli tedarik şirketi bu madde kapsamında yer alan tüketicilere son kaynak tedariki kapsamında elektrik enerjisi ve/veya kapasite sağlamakla yükümlüdür*”. Ayrıca bkz., Y.13.HD. 02.06.2011, E.2011/469 K.2011/8719, (Lexpera, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 20.07.2018).

b. Abonelik Bedeli

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin ikinci unsuru abonelik bedelidir. Gerçekten, taahhütlü abonelik sözleşmesine taraf olan aboneler, kendilerine dönemsel veya sürekli olarak sağlanan mal ve/veya hizmet karşılığında bedel ödeme borcu altına girmektedirler⁴⁴. Abonenin ödemesi gereken bedel, kural olarak bir miktar paradır. Taraflar, ödemenin millî para veya yabancı para ile yapılacağı hususunda anlaşabilirler.

Abonelik bedeli ya baştan kesin olarak belirlenmekte ya da kullanılan mal ve/veya hizmete göre sonradan tespit edilmektedir. Meselâ, gazete, telefon, internet, televizyon gibi aboneliklerde abonelik bedeli genellikle baştan kesin olarak belirlenmektedir. Buna karşılık, su, doğal gaz, elektrik gibi aboneliklerde abonenin ödeyeceği bedel belirli dönemlerde kullanılan miktarın ölçülmesiyle (fatura kesilmesiyle) sonradan belirlenmektedir⁴⁵.

Öte yandan, abonelik bedeli süreli yayın abonelik sözleşmelerinde genellikle peşin olarak ödenirken⁴⁶; diğer abonelik sözleşmelerinde ise, sunulan mal ve/veya hizmet tüketildikçe dönemsel olarak ödenmektedir⁴⁷. Meselâ, bir dergi aboneliğinde abonelik ücreti dergiye abone olunurken peşin olarak ifa edilmektedir. Buna karşılık, elektrik, telefon, doğal gaz, televizyon, internet aboneliklerinde ise bedel belirli aralıklara (genellikle aylık dönemler hâlinde) ödenmektedir.

Bazı taahhütlü abonelik sözleşmelerinde abone mal ve/veya hizmetten hiç yararlanmamış olsa da kendisinden her ay belirli bir sabit ücret ödemesi talep edilmektedir. Tüketiciden talep edilen sabit ücretin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla açılan bir davada Yargıtay, sabit ücret istenmesinin hukuka

⁴⁴ **Ayrancı**, s.214; **Zevkliler / Özel**, s.366; **Altaş**, Abonelik, s.159; **Çabri**, s.859-861; **Özdemir**, s.102; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.59; **Koca**, Tüketici, s.29; **Koca**, Telekomünikasyon, s.6; **Kara**, s.525; **Açıkgöz**, Mobil, s.61, 70; **Aslan**, s.284-285; **Açıkgöz**, Elektronik, s.2; **Yıldız**, s.31.

⁴⁵ **Aydoğdu**, Tüketici, s.317; **Çabri**, s.860; **Ceylan**, s.863; **Kara**, s.525.

⁴⁶ **Zevkliler / Özel**, 363; **Aslan**, 281; **Kara**, s.525; **Karakocalı / Kurşun**, s.191; **Açıkgöz**, Mobil, s.70.

⁴⁷ **Karakocalı / Kurşun**, s.191; **Kara**, s.525; **İlhan**, s.229; **Koca**, Tüketici, s.33; **Açıkgöz**, Mobil, s.70.

aykırı olmadığına ve bunun haksız şart olarak değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir⁴⁸.

c. Belirli Bir Süre Abone Kalma Taahhüdü

Taahhütlü abonelik sözleşmesini diğer abonelik sözleşmelerinden ayıran temel unsur, abonenin taahhütnamede belirtilen süre kadar abone kalmayı vadetmesidir⁴⁹. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin geçerli olabilmesi

⁴⁸ **Çabri**, s.860-861. YHGK. 13.05.2009, E.2009/13-122 K.2009/189, "...dava konusu sabit ücret, yasa ile belirlenen bir ücrettir. Türk Telekom tarafından yapılan tarife Telekomünikasyon Kurumu tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girmekte ve uygulanmaktadır. Bu ücretin Anayasaya aykırı olmadığı, Anayasa Mahkemesinin 10.2.2004 tarih ve 74-9 sayılı kararı ile de belirlenmiştir, Sabit ücretin, yapılan görüşmeler dışında, abonenin telefon görüşmesini sağlamak üzere bütün yıl boyunca telefon hattının görüşmeye hazır tutulması için, işletmecisi şirket tarafından yapılan enerji tüketimi, teknik donanımı, bakım ve yönetim ile personel çalıştırılmasından doğan masrafların karşılığı olduğu, bu uygulamanın yurt dışındaki telekom firmalarınca da yapıldığı, daha önce Dairemizce temyiz incelemesi yapılan dava dosyalarından bilinmektedir, Sabit ücretin alınmaması, bu kalem masrafların konuşma ücretlerine yansıtılması da aboneler arasında adaletsizlik yaratacaktır. Zira çok konuşandan bu masraflar çok fazla olarak alınacak az konuşandan az, başkasını aramayan, arandığında konuşan aboneden ise, hiç sabit ücret alınmaması sonucunu doğuracaktır. Bu sonuç hakkaniyete uygun olmadığı gibi adil ve yasada öngörülen ücretin belirlenme kurallarına uygun değildir, O nedenle, telefon abonesi olan herkesin, hiç başkalarını aramasa, telefonla hiç konuşmasa dahi, hattın kendisine tahsis edilip bağlı kalması, her an başkalarını araması veya başkalarınca aranarak konuşması için hazır bulundurulmasının karşılığı bir sabit ücret ödenmesi yaptığı konuşmaların sayısına göre de, ayrıca ücret ödenmesi aklın, mantığın ve hakkaniyetin gereğidir, Dairemizin uzun süredir uygulaması da sabit ücretin yasal ve hakkaniyet gereği olduğu yönündedir. ..." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 02.06.2018); aynı yönde bkz., YHGK. 13.10.2010, E.2010/13-406 K.2010/503, (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 02.06.2018). Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., **Bozgeyik**, Hayri, Telefonda Sabit Ücret Uygulaması ve Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, C.1, İstanbul 2009, s.457-473; **Deryal**, Yahya, Telekomünikasyon Piyasasında Uygulanan Sabit Ücretin Hukuka Aykırılığı, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S.36, 2009, s.137-146.

⁴⁹ **Çetiner**, Bilgehan, Elektronik Haberleşme Sektöründe Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi, Telekomünikasyon Hukuku, Editör: Prof. Dr. Halil Akkanat, İstanbul 2017, s.108.

için, verilen taahhüt karşılığında abonenin bir yarar elde etmesi şarttır. Abonenin herhangi bir menfaati olmadan satıcı veya sağlayıcının kendi menfaatine göre düzenleyerek dayattığı taahhütlü abonelik sözleşmesi tüketici açısından bağlayıcı değildir⁵⁰.

ASY.m.15/I hükmünde, taahhütlü abonelik sözleşmesine taraf olan satıcı/sağlayıcının tüketiciye abonelik sözleşmesinin ayrılmaz bir parçası olan ve yönetmelikte belirlenen bilgileri içeren bir taahhütname vermek zorunda olduğu düzenlenmiştir⁵¹. Taahhütnamede hangi bilgilerin olacağı ise, anılan hükmün ikinci fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre, taahhütnamede;

- ✓ Taahhüdün geçerlilik süresi
- ✓ Taahhüt konusu mal veya hizmetin nitelikleri,
- ✓ Tüm vergiler dâhil toplam fiyatı,
- ✓ İndirim yapılan tarifenin taahhüt verilmeden önceki fiyatı⁵²,
- ✓ Aylık yapılan indirim miktarı,
- ✓ Taahhüdün süresinden önce sonlandırılması durumunda tüketicinin

elde edeceği faydalara ilişkin geri ödeyeceği bedelin hesaplanma yöntemi yer almak zorundadır.

Taahhütnamenin yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısıyla aboneye verilmesi gerekir (ASY.m.15/I). Taahhütnamenin sesli iletişim araçları kullanılmak suretiyle verilebilmesi de mümkündür. Bu durumda, taahhütnamenin içermesi gereken bilgiler tüketiciye aynı ortamda verilmek zorundadır (ASY.m.15/III).

Taahhüt süresince sözleşme ve taahhütname koşullarında tüketici aleyhine değişiklik yapılması mümkün değildir (ASY.m.14/II). Bu süre içerisinde tüketici aleyhine değişiklik yapılması, haksız şart olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık, piyasadaki ekonomik durum ve rekabet

⁵⁰ Ceylan, s.869.

⁵¹ Bkz., Çetiner, Elektronik, s.108; Ceylan, s.869.

⁵² Taahhüt konusu mal ve/veya hizmetin taahhüt verilmeden önceki fiyatı, aynı mal ve/veya hizmet için taahhütsüz abonelikler kapsamında istenen fiyattan yüksek olması yasaktır (ASY.m.15/IV). Bu konuda bkz., Ceylan, s.870.

koşulları gereğince satıcı veya sağlayıcı tarafından abonenin lehine olan değişiklikler her zaman yapılabilir⁵³.

d. Tarafların Anlaşması

aa. Genel Olarak

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin son unsuru, tarafların, abonelik bedeli karşılığında dönemsel veya sürekli olarak belirli bir mal ve/veya hizmetin sağlanması konusunda anlaşmalarıdır. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin kurulabilmesi için, tarafların sözleşmenin objektif ve subjektif esaslı noktaları üzerinde anlaşmış olmaları gerekli ve zorunludur⁵⁴. Diğer bir deyişle, tarafların dönemsel veya sürekli olarak belirli bir mal ve/veya hizmet sağlanacağı, abonelik bedeli ve taahhütnamenin içeriği konusunda anlaşmaları gerekmektedir⁵⁵. Bu üç unsur dışındaki hususlar bakımından, kural olarak, tarafların anlaşması zorunlu değildir.

Abonelik sözleşmelerinde taraflar arasında herhangi bir anlaşma olmadan mal veya hizmet kullanılması hâlinde satıcı veya sağlayıcı tarafından abonelik bedeli istenebilir. Bu konuda Yargıtay, önceki tarihli bir kararında⁵⁶ kaçak kullanımı haksız fiil olarak değerlendirmişken; daha yerinde olan güncel bir kararında ise⁵⁷, kaçak kullanımla birlikte taraflar arasında fiilî

⁵³ **Çabri**, s.865; **Ceylan**, s.869.

⁵⁴ **Ayrancı**, s.214; **Altaş**, Abonelik, s.159; **Çabri**, s.861; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.17; **Öktem Çevik**, Abonelik, s.349; **Koca**, Tüketici, s.30; **Açıkgoz**, Mobil, s.61,76; **Yıldız**, s.33.

⁵⁵ **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.17.

⁵⁶ Bkz., Y.4.HD. 26.12.2005, E.2005/14960 K.2005/14063, "... Dava konusu somut olayda ise davacı ile davalı arasında abone sözleşmesi bulunmamaktadır. Davalı, davacı ile bir sözleşme yapmadan elektrik tükettiğine göre sorumluluğu, BK 41 vd maddelerinde düzenlenmiş olan haksız eylem hükümlerinden doğmaktadır. Bu durumda ise davaya genel hükümlere göre Asliye Hukuk Mahkemesinde bakılması gerekir. ..." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 02.06.2018).

⁵⁷ Bkz., Y.3.HD. 13.02.2014, E.2013/14561 K.2014/2192, "...Taraflar arasındaki uyuşmazlık; abonelik olmaksızın kaçak atık su kullanımından kaynaklanmaktadır. Mahkemece; eylem haksız fiil kabul edilerek, haksız fiillerde de zamanaşımı süresi bir yıl olduğundan bahisle, davanın zamanaşımından reddine karar verilmiştir. ...

sözleşme ilişkisi kurulduğuna ve alacak hakkının on yıllık zamanaşımına tâbi olduğuna karar vermiştir⁵⁸.

Tarafların ehliyeti, sözleşmenin kurulması ve temsil hakkında, Medenî Kanun'un ve Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri niteliğine uygun düştüğü oranda taahhütlü abonelik sözleşmesi bakımından da uygulama alanı bulur.

bb. Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Tarafları

Abonelik sözleşmesinin tarafları mevzuatta farklı şekillerde isimlendirilmiştir. TKHK.m.52 hükmünün uygulanabilmesi için, taahhütlü abonelik sözleşmesinin taraflarının *“meslekî veya ticarî amaçlarla hareket eden satıcı/sağlayıcı”* ile *“meslekî ve ticarî amaçlarla hareket etmeyen tüketicisi”* olması gerekmektedir⁵⁹. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun (EHK)⁶⁰ üçüncü maddesinin “b” bendine göre, elektronik haberleşme sektöründeki abonelik sözleşmesinin tarafları *“işletmeci”* ve *“abone”*dir⁶¹. Doğal gaz piyasasındaki abonelik sözleşmesi, Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin (DPDMHY) *“Müşteri Sözleşmeleri”* başlıklı 38 inci maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükümden anlaşılacağı üzere, söz konusu sektörde taahhütlü abonelik sözleşmesinin tarafları, *“abone”* ve *“EPDK'dan lisans almış yetkili dağıtım şirketi”*dir⁶². Yukarıda değinilen düzenlemelere genel anlamda bakıldığında, taahhütlü abonelik sözleşmesinin *“satıcı/sağlayıcı”* ve *“abone”* olmak üzere iki tarafının olduğu ifade edilebilir.

---

taraflar arasında sözleşme benzeri bir ilişkinin kurulduğu gözönüne alındığında; 818 sayılı B.K.'nin 125. maddesine göre zamanaşımı süresi 10 yıldır. Dava tarihi itibarı ile bu süre dolmadığına göre, mahkemece işin esasına girilmesi gerekirken, yazılı şekilde davanın zamanaşımı sebebiyle reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir. ...” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 02.06.2018).

⁵⁸ Çabri, s.861-863.

⁵⁹ Karakocalı / Kurşun, s.193.

⁶⁰ RG. 10.11.2008, S.27050 (Mükerrer).

⁶¹ Ayrıntılı bilgi için bkz., Özdemir, s.7-9; Öktem Çevik, Mobil Telefon, s.7-11; Açıkgöz, Mobil, s.63-66; Kara, s.538.

⁶² Dalka Okumuş, s.113.

i. Satıcı veya Sağlayıcı

Taahhütlü abonelik sözleşmelerinde satıcı veya sağlayıcının kim olacağı, sunulan mal ve/veya hizmetin türüne göre değişkenlik gösterir. Satıcı veya sağlayıcı, öncelikle bir özel hukuk gerçek veya tüzel kişisi olabilir. Bu durum genellikle süreli yayın aboneliklerinde görülür. Buna ek olarak, bir kamu kuruluşunun ya da devletten imtiyaz alan bir şirketin de taahhütlü abonelik sözleşmesi çerçevesinde mal ve/veya hizmet sunması mümkündür. Buna örnek olarak, telefon, elektrik, su ve doğal gaz abonelikleri gösterilebilir⁶³.

ii. Abone

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin sözleşme konusu mal ve/veya hizmeti talep etme yetkisine sahip olan tarafına “abone” adı verilir⁶⁴. Abone, gerçek kişi olabileceği gibi; tüzel kişi de olabilir⁶⁵.

Taahhütlü abonelik sözleşmesine taraf olan aboneler, genellikle Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun anlamında tüketici sıfatına sahip olmaktadır. Ancak, bir sözleşmenin taahhütlü abonelik sözleşmesi olarak nitelendirilebilmesi için bu şart değildir. Diğer bir deyişle, abonenin ticarî veya meslekî bir amaçla sözleşmeye taraf olması durumunda da akdedilen sözleşme yine taahhütlü abonelik sözleşmesi olarak değerlendirilebilir⁶⁶.

Abonenin tüketici sıfatına sahip olup olmaması, sözleşmeye uygulanacak hükümler bakımından önem arz eder. Taahhütlü abonelik

⁶³ **Kara**, s.522; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.7; **Karakocalı / Kurşun**, s.193; **Açıkgöz**, Mobil, s.63. Telekomünikasyon hizmetinin yürütülmesi hakkında pozitif hukukta görülen yöntemler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., **Ulusoy**, Ali, Telekomünikasyon Hukuku, Ankara 2002, s.43-66.

⁶⁴ **Ayrancı**, s.218; **Çabri**, s.857; **Açıkgöz**, Mobil, s.66.

⁶⁵ **Özdemir**, s.8; **Açıkgöz**, Mobil, s.67; **Yıldız**, s.11-12.

⁶⁶ **Çabri**, s.857; **Kara**, s.524; **Karakocalı / Kurşun**, s.193-194; **İlhan**, s.230; **Koca**, Telekomünikasyon, s.6; **Açıkgöz**, Mobil, s.66 vd.. Abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan hukukî uyuşmazlıklar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., **Memiş**, Yusuf, Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hukukî Uyuşmazlıklarda “Görevli Mahkeme”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, C.11, S.113, 2016, s.57-102.

sözleşmesi ilgili şartları⁶⁷ taşıması hâlinde tüketici sözleşmesi olarak nitelendirilebilir⁶⁸. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin tüketici sözleşmesi olarak kabulü, ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde TKHK hükümlerinin uygulanabilmesini sağlar. Buna karşılık, abonenin tüketici sıfatına sahip olmaması hâlinde somut olayda Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulama alanı bulacağı ifade edilebilir⁶⁹.

cc. Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Şekli

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin kurulabilmesi için, Borçlar hukukunun genel prensibi olan şekil serbestisi ilkesi (BK.m.12)⁷⁰ geçerli

⁶⁷ Bu konuda bkz., **Ozanoğlu**, Hasan Seçkin, Tüketici Sözleşmeleri Kavramı (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Maddi Anlamda Uygulanma Alanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.50, S.1, 2011, s.55-90.

⁶⁸ **Çabri**, s.857-858; **Kara**, s.524; **Altaş**, Abonelik, s.165; **Açıkgöz**, Mobil, s.60; **Koca**, Telekomünikasyon, s.6. Apartman yönetiminin yapmış olduğu su aboneliği sözleşmesinin tüketici işlemi olduğu yönünde bkz., Y.13.HD. 15.03.2007, E.2006/16754 K.2007/3601, "...Somut uyuşmazlıkta, davalı apartman yönetiminin, ana saat hidrofor için düzenlediği 340149 abone numaralı sözleşme, konut aboneliği olup davalının kullandığı su, mesken için kullanılan su olduğundan taraflar arasındaki ilişkinin 4077 sayılı yasa kapsamında kaldığı anlaşılmaktadır. ..." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 02.06.2018).

⁶⁹ **Öktem Çevik**, Abonelik, s.346; **Zevkiler / Özel**, s.364; **Çabri**, s.857-858; **Dalka Okumuş**, s.94; **Koca**, Tüketici, s.27; **Karakocalı / Kurşun**, s.193-194; **Açıkgöz**, Mobil, s.60, dn.128; **İlhan**, s.230. Y.3.HD. 19.06.2013, E.2013/7577 K.2013/10650, "...Somut uyuşmazlıkta ise, dosyadaki bilgi ve belgelerden, dava konusu su abonelik sözleşmesinin davalının işyeri hakkında düzenlendiği, tesisatın kurulu olduğu adresin davalının işyeri olduğu anlaşıldığından, davalı tüketici tanımına uymadığı gibi, olayda 4077 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması da mümkün değildir. Bu duruma göre uyuşmazlığın çözümü genel mahkemelerin görevi içerisindedir. Hal böyle olunca; mahkemece, işin esasına girilerek, oluşacak sonuç dairesinde hüküm tesisi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde görevsizlik karan verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir. ..." (www.legalbank.net, Erişim Tarihi: 20.07.2018).

⁷⁰ Bu konuda bkz., **Brox**, Hans / **Walker**, Wolf-Dietrich, Allgemeines Schuldrecht, 32. Auflage, München 2007, s.33; **Merz**, Hans, Vertrag und Vertragschluss, 2. Auflage, Freiburg 1992, s.182; **von Tuhr**, Andreas, Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, C.1-2 (Çev. Cevat Edege), Ankara 1983, s.229; **Arsebük**, Esat, Borçlar Hukuku, C.1, 2. Baskı, İstanbul 1943, s.330; **Saymen**, Ferit H., Borçlar Hukuku Dersleri, C. I, Umumi

değildir. TKHK.m.52/II ve ASY.m.5 hükümlerine göre, abonelik sözleşmesinin yazılı veya mesafeli şekilde kurulması ve sözleşmenin bir nüshasının yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile tüketiciye verilmesi zorunludur⁷¹. Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre⁷², ASY.m.5 hükmünde yer alan “*abonelik sözleşmesi kurmak*” ifadesiyle kastedilen sözleşmenin yazılı şekilde yapılmasıdır.

TKHK.m.52/II ve ASY.m.5 hükümlerinin taahhütlü abonelik sözleşmesi bakımından da uygulama alanı bulacağı ileri sürülebilir. Bu hükümlerde tüketiciyi korumak amacıyla öngörülen şekil şartının, geçerlilik şekli kabul

---

Hükümler, İstanbul 1950, s.144; **Gönensay**, A. Samim, Borçlar Hukuku, C. I, İstanbul 1948, s.63; **Esener**, Turhan, Borçlar Hukuku, C.1, Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği (BK.m.1-40), Ankara 1969, s.168; **Aybay**, Aydın, Borçlar Hukuku Dersleri, Genel Bölüm, İstanbul 1975, s.23; **Ataay**, Aytekin, Borçlar Hukukunun Genel Teorisi, C.1, 4. Baskı, İstanbul 1986, s.136; **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip / **Hatemi**, Hüseyin / **Serozan**, Rona / **Arpacı**, Abdülkadir, Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme, C.1, 6. Baskı, İstanbul 2014, s.270; **Eren**, s.282; **Oğuzman**, M. Kemal / **Öz**, M. Turgut, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.1, 16. Baskı, İstanbul 2018, s.139; **İnan**, Ali Naim / **Özge Yücel**, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2014, s.207; **Hatemi**, Hüseyin / **Gökyayla**, Emre, Borçlar Hukuku, Genel Bölüm, 3. Baskı, İstanbul 2015, s.44; **Antalya**, O. Gökhan, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.1, 2. Baskı, İstanbul 2013, s.328; **Kılıçoğlu**, Ahmet M., Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2015, s.83; **Ayan**, Mehmet, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 11. Baskı, Ankara 2016, s.37, 175; **Akıncı**, Şahin, Borçlar Hukuku Bilgisi, 10. Baskı, Konya 2017, s.77; **Reisoğlu**, Safa, Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 25. Baskı, İstanbul 2014, s.81; **Nomer**, Halûk N., Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 14. Baskı, İstanbul 2015, s.99; **Yıldırım**, Abdülkerim, Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 3. Baskı, Ankara 2015, s.104; **Akkurt**, Sinan Sami / **Erdoğan**, Kemal / **Tokat**, Hüseyin, Borçlar Hukuku, Ankara 2018, s. 46; **Akkurt**, Sinan Sami, Hukukî İşlemlerde Geçersizlik Olgusuna Genel Bir Bakış, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.1, 2014, s.110.

⁷¹ Bkz., **Zevkliler / Özel**, s.367; **Aydoğdu**, Tüketici, s.318; **Çabri**, s.865; **Deryal / Korkmaz**, s.189; **Dalka Okumuş**, s.99; **Kara**, s.539. Sözleşmenin bir nüshasının tüketiciye verilmesinin zorunlu tutulmasıyla çok önemli bir tüketici hakkı olan “*bilgilendirilme hakkı*” sağlanmaya çalışılmıştır. Bkz., **Dalka Okumuş**, s.99. Benzer bir düzenleme de EHSTHY.m.7/IX’da öngörülmüştür.

⁷² **Çabri**, s.865-866; **Öktem Çevik**, Abonelik, s.350.

edilmesi gerekir⁷³. Bu durumda, öngörülen şekle aykırı olarak yapılan taahhütlü abonelik sözleşmesi kesin hükümsüz olur⁷⁴. Ayrıca, sözleşmenin öngörülen şekilde yapılmaması hâlinde geçersizliğin sadece tüketici tarafından ileri sürülebileceği yönünde açık hüküm bulunmamaktadır. Ancak, TKHK.m.22/III, 32/II, 41/I ve 47/IV hükümlerinin kanunun ruhuna uygun olarak kıyasen uygulanmasıyla şekle aykırılığın sadece tüketici tarafından ileri sürülebileceği ifade edilebilir⁷⁵.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin en az oniki punto büyüklüğünde olması, anlaşılabilir bir dilde, açık, sade ve okunabilir şekilde düzenlenmesi gerekir (TKHK.m.4/I-c.1; ASY.m.5/II)⁷⁶. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin şeklen bu şartlara uygun olarak hazırlanması yeterli değildir. Sözleşmede ayrıca ASY.m.6 hükmünde belirtilen zorunlu içeriğe de yer verilmesi şarttır⁷⁷. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin zorunlu içeriğinden bir hususun sözleşmede yer almaması, doğrudan sözleşmenin geçersizliğine yol açmaz. Bu gibi eksikliklerin sözleşmeyi düzenleyen satıcı/sağlayıcı tarafından tüketiciden ilave bir ödemede bulunması istenmeksizin derhal giderilmesi gerekir. Aksi takdirde, tüketici cezaî şart, tazminat ve benzeri adlarla

⁷³ **Ertaş**, Şeref, Yeni Tüketiciyi Koruma Kanununda Abonman Sözleşmeleri, Terazi Hukuk Dergisi, C.9, Özel Sayı, 2014, s.104; ayrıca bkz., **Dalka Okumuş**, s.100; **Öktem Çevik**, Abonelik, s.356; **Açıkgöz**, Mobil, s.120.

⁷⁴ **Çabri**, s.866; **Öktem Çevik**, Abonelik, s.356.

⁷⁵ **Çabri**, s.866; **Öktem Çevik**, Abonelik, s.357.

⁷⁶ Mobil telefon abonelik sözleşmesinin şekli bakımından EHSTHY.m.7/III'de benzer bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre, "Abonelik sözleşmelerinin en az on iki punto ile hazırlanması, aboneye yükümlülük getiren hususların açık, sade ve anlaşılabilir şekilde siyah koyu harflerle belirtilmesi ve tip abonelik sözleşmelerinin kolay erişilebilir bir şekilde işletmecilerin internet sitelerinde yayınlanması zorunludur".

⁷⁷ Aksi takdirde, sözleşme hükümlerinin satıcı/sağlayıcı aleyhine yorumlanması gerekir (bkz., **Açıkgöz**, Elektronik, s.32). Mobil telefon abonelik sözleşmesinde de işletmeciler, abonelik sözleşmelerinde EHK.m.50/I ve EHSTHY.m.7/II'de belirtilen asgarî bilgilerin yer almasını sağlamakla ve Yönetmeliğe uygun şekilde düzenlenmiş abonelik sözleşmesinin eksiksiz tanzim edilmesiyle yükümlüdür (EHSTHY.m.7/IV).

herhangi bir ödemede bulunmaksızın sözleşmeyi feshedebilir (ASY.m.7)⁷⁸. Kanımızca taahhütlü abonelik sözleşmesinin bu sebeple feshi hâlinde abonelerin tazminat ödeme yükümlülüğü de bulunmamaktadır.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin içeriğinde buna ek olarak ASY.m.15/II'de belirtilen bilgileri içeren taahhütnamenin de bulunması gerekir. Zira taahhütlü abonelik sözleşmesinin ayrılmaz bir parçası olan taahhütnamenin tüketiciye yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile verilmesi zorunludur. Bu yükümlülüklerin satıcı/sağlayıcı tarafından ihlâli hâlinde 200 TL idarî para cezası yaptırımını uygulanır⁷⁹.

II. TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME SEBEPLERİ

A. GENEL OLARAK

Abonelik sözleşmesinin belirli veya belirsiz süreli olarak kurulabilmesi mümkünken⁸⁰; taahhütlü abonelik sözleşmesi ancak belirli süreli olarak kurulabilir⁸¹. Zira taahhüdün geçerlilik süresi, taahhütnamenin zorunlu içeriklerinden birisidir. Bu nedenle, taahhütlü abonelik sözleşmesine sürenin bitiminde sözleşmenin belirlenen süre kadar uzayacağına ilişkin hüküm konulamaz. Ancak taahhütlü abonelik sözleşmesinin kurulmasından sonra, sözleşmenin sona ereceği tarihe kadar tüketicinin talepte bulunması veya onay vermesi hâlinde sözleşme süresi uzatılabilir (TKHK.m.52/III)⁸². Abonenin kendiliğinden talepte bulunması veya kendisine sunulan talebe onay vermesi durumunda yeni kurulacak olan sözleşmenin taahhütlü olup olmayacağı tereddüde mahal verebilir. Bu durumda, yeni kurulan sözleşmenin taahhütlü abonelik sözleşmesi olarak değerlendirilebilmesi için, abonenin sözleşmenin uzamasının yanı sıra gerekli şartlara uyularak taahhütname konusunda da

⁷⁸ Çabri, s.868-869; Karakocalı / Kurşun, s.194.

⁷⁹ Karakocalı / Kurşun, s.195.

⁸⁰ Çabri, s.859, 864; Ceylan, s.886.

⁸¹ Karakocalı / Kurşun, s.200.

⁸² Bkz., Aydoğdu, Tüketici, s.318; Dalka Okumuş, s.100; Öktem Çevik, Abonelik, s.358; Karakocalı / Kurşun, s.195-196. Öktem Çevik'e göre, sözleşmenin süre bitiminde kendiliğinden uzayacağına ilişkin onayın sözleşmenin kurulması sırasında veya sürenin bitiminden çok önce alınması, TKHK.m.6 anlamında haksız şart olarak değerlendirilebilir (bkz., Abonelik, s.258).

aydınlatılması ve rızasının alınması gerekir. Aksi takdirde, yeni sözleşme alelâde bir abonelik sözleşmesi olarak değerlendirilmelidir.

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, genel sona erme nedenleri ile sona erebilir. Sürekli borç ilişkisi doğurması nedeniyle taahhütlü abonelik sözleşmesinde taraflara fesih hakkı da tanınmıştır⁸³. Taahhütlü abonelik sözleşmesinde abonelerin en çok korunması gereken husus, kendisini sözleşmenin feshinde gösterir. Zira taahhütlü abonelik sözleşmesinde abone, taahhütnamede belirtilen süre kadar sözleşmeyle bağlı kalmayı taahhüt etmekte ve hatta çoğu zaman sözleşmeyi fesih hakkına sahip olduğunu dahi bilmemektedir.

B. TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME SEBEPLERİ

1. Sözleşmeden Cayma

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, bazı sözleşmelerde tüketicilere cayma hakkı tanımıştır⁸⁴. Ancak, tüketiciye cayma hakkı tanınan bu sözleşmeler arasında abonelik sözleşmesi bulunmamaktadır. Ne var ki taahhütlü abonelik sözleşmesinin satıcı/sağlayıcının işyeri dışında kurulması

⁸³ Ceylan, s.886; Karakocalı / Kurşun, s.199.

⁸⁴ Bkz., Özel, Çağlar, Mukayeseli Hukuk Işığında Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı, Ankara 1999; Aydoğdu, Murat, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.15, S.2, 2013, s.7-8; Demir, Mehmet, Kapıdan İşlemlerde Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı, Ankara 2003; Demir, Mehmet, Mesafeli Sözleşmelerle İlgili AB Yönergesine Göre Tüketicinin Geri Alma Hakkı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.1-2, 2003, s. 61-90. Buna karşılık, sözleşmenin diğer tarafında bu imkân verilmemiştir. Bkz., Oğuz, Cemal, Kapıdan Satışlarda Tüketiciye Tanınan Cayma Hakkının Kullanılmasının Şartları ve Caymanın Sonuçları, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1-2, 2005, s.36.

(TKHK.m.47/V) veya mesafeli sözleşme⁸⁵ niteliğinde olması (TKHK.m.48/IV) hâlinde tüketici sıfatını haiz olan abone cayma hakkını kullanabilir⁸⁶.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinden abonenin cayabilmesi için, öncelikle sözleşmenin “tüketici sözleşmesi olması” şarttır. Bu şarta ek olarak, taahhütlü abonelik sözleşmesinin “iş yeri dışında kurulması” veya “mesafeli sözleşme niteliğinde olması” gerekmektedir.

a. Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin İş Yeri Dışında Kurulması

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin iş yeri dışında kurulduğu⁸⁷ hâllerde normalde sözleşme akdetmeyi düşünmeyen tüketici, bilgisizliğinden ve şaşkınlığından faydalanılarak sözleşme yapmaya ikna edilmektedir. Ortamın sebep olduğu psikolojik baskıyla sözleşme yapmaya ikna olan tüketicilere, arzu etmedikleri bir durumla karşı karşıya kalmamaları için ondört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezaî şart ödemeksizin sözleşmeden

⁸⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., **Yıldırım**, Abdülkerim, “Mesafe Satımı” ile “Mesafeli Satım” Kavramları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.1-2, 2004, s.127-152.

⁸⁶ **Çetiner**, Elektronik, s.96. Abonelik sözleşmesinde tüketiciye cayma hakkının değil de fesih hakkının tanınmasının sebebi hakkında bkz., **Sert Sütçü**, Selin, Tüketicinin Cayma Hakkı, Ankara 2016, s.85.

⁸⁷ Taahhütlü abonelik sözleşmesinin iş yeri dışında kurulan sözleşme olarak kabul edilebilmesi için, “teklifin tüketici ya da satıcı veya sağlayıcı tarafından yapılmasına bakılmaksızın iş yeri dışında, tarafların eş zamanlı fiziksel varlığında kurulması”, “tarafların eş zamanlı fiziksel varlığında tüketiciyle iş yeri dışında görüşülmesinin hemen sonrasında, satıcı veya sağlayıcının iş yerinde ya da herhangi bir uzaktan iletişim aracıyla kurulması” veya “mal ve hizmetlerin tüketiciye tanıtımı ya da satışı amacıyla satıcı veya sağlayıcı tarafından düzenlenen bir gezi esnasında kurulması” gerekir (TKHK.m.47/I). Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., **İkizler**, Metin, 4822 sayılı Kanun’la Değişik Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun İşığında Kapıdan Satışların Unsurları, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5, S.2, 2003, s.77-108; **Kurt**, Leyla Müjde, TKHK Açısından Kapıdan Sözleşmelerde Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı, Ankara Barosu Dergisi, S.2, 2011, s.48-50; **Kabaş**, Esen, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunla İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmelere İlişkin Olarak Getirilen Değişiklikler, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.19, S.3, 2015, s.75-77; **Çabri**, s.713-744; **Çetiner**, Elektronik, s.97; **Sert Sütçü**, s.54-56.

cayma hakkı verilmiştir (TKHK.m.47/V-c.1; İYDKSY.m.8/I⁸⁸)⁸⁹. Ondört günlük cayma süresi, hizmet ifasına ilişkin sözleşmelerde sözleşmenin kurulduğu gün; mal teslimine ilişkin sözleşmelerde ise, tüketicinin veya tüketici tarafından belirlenen üçüncü kişinin malı teslim aldığı gün başlar⁹⁰. Ancak tüketici sözleşmenin kurulmasından malın teslimine kadar olan süre içerisinde de cayma hakkını kullanabilir (İYDKSY.m.8/II). Tüketici, isterse bu hakkını kullanarak herhangi bir maddî yükümlülük altına girmeden sözleşmeyle bağlı olmaktan kurtulabilir.

Cayma süresi içinde satıcı/sağlayıcı sözleşmeye konu mal veya hizmet karşılığında tüketiciden herhangi bir isim altında ödeme yapmasını veya tüketiciyi borç altına sokan herhangi bir belge vermesini isteyemez (TKHK.m.47/V-c.3; İYDKSY.m.11/I-c.1). Bu yasağa rağmen tüketiciden alınan bedelin derhâl tüketicie iade edilmesi gerekir. Satıcı/sağlayıcı tarafından cayma süresi içinde alınan ve tüketiciyi borç altına sokan her türlü belge tüketici yönünden geçersizdir (İYDKSY.m.11/I)⁹¹. Yine, tüketici cayma süresi içinde malın olağan [işleyişine, teknik özelliklerine ve kullanım talimatlarına uygun (İYDKSY.m.12)] kullanımı sebebiyle ortaya çıkan değişiklik ve bozulmadan sorumlu değildir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirim bu süre içinde yazılı olarak veya kalıcı veri sağlayıcısı ile (İYDKSY.m.10/I)⁹² satıcı/sağlayıcıya yöneltilmesi yeterlidir; ayrıca varması veya onun tarafından

⁸⁸ 20444 sayılı İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği, RG. 14.01.2015, S.29236.

⁸⁹ **Çetiner**, Elektronik, s.97; **Çabri**, s.729-730; **İkizler**, s.99; **Kabaş**, s.79.

⁹⁰ Bkz., **Yıldırım**, Abdulkerim, Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Ankara 2009, s.231.

⁹¹ **Çetiner**, Elektronik, s.98.

⁹² **Çetiner**'in de haklı olarak belirttiği üzere cayma beyanının kullanılmasına ilişkin kanunda yer almamasına rağmen yönetmelikte öngörülen bu şekli bir geçerlilik şekli değil, ispat şekli olarak değerlendirmek yerinde olur (bkz., Elektronik Haberleşme, s.97). eTKHK döneminde de cayma beyanının herhangi bir şekle tâbi olmadığı kabul edilmekteydi. Bkz., **Kurt**, s.58.

öğrenilmesi gerekmez⁹³. Cayma hakkının kullanıldığına ilişkin ispat yükü, tüketiciye aittir (İYDKSY.m.10/IV)⁹⁴.

TKHK.m.47/V düzenlemesiyle amaçlanan sonuca ulaşılabilmesi için, hiç şüphesiz tüketicinin cayma hakkının varlığından haberdar olması gerekir⁹⁵. Bu durumu dikkate alan kanun koyucu, tüketicinin cayma hakkının varlığı konusunda bilgilendirildiğini ispat etmekle satıcı/sağlayıcıyı yükümlü kılmıştır (TKHK.m.47/V-4; İYDKSY.m.9/I). Yine, satıcı/sağlayıcının TKHK.m.47'de öngörülen yükümlülüklerine aykırı davranması veya tüketiciyi cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirmemesi durumunda tüketici ondört günlük süre ile bağlı olmadan cayma hakkını kullanabilir. Ne var ki, bu hakkın en geç cayma süresinin bitiminden itibaren bir yıl içinde kullanılması şarttır (TKHK.m.47/VI; İYDKSY.m.9/II)⁹⁶.

⁹³ **Kara**, s.499; **Kabaş**, s.80.

⁹⁴ **Çabri**, s.737; **Sert Sütçü**, s.56.

⁹⁵ Bu konuda İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliğinin (RG. 14.1.2015, S.29236) "Ön Bilgilendirme" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasının "ç" bendinde "Cayma hakkının olduğu durumlarda, cayma hakkının kullanılma şartları" hakkında satıcı/sağlayıcının bilgilendirme yükümlülüğü; "Sözleşmenin Zorunlu İçeriği" başlıklı 7'nci maddesinde "ğ) Cayma hakkının olduğu durumlarda, bu hakkın kullanılma şartları, süresi ve usulüne ilişkin bilgiler, h) Cayma bildirimini yapılacak açık adres, faks numarası veya elektronik posta bilgileri, ı) 14 üncü madde uyarınca cayma hakkının kullanılmadığı durumlarda, tüketicinin cayma hakkından faydalanamayacağına ya da hangi koşullarda cayma hakkını kaybedeceğine ilişkin bilgi, i) 'Bu sözleşmenin kurulduğu veya malın teslim alındığı tarihten itibaren on dört gün içerisinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin cayma hakkınız bulunmaktadır. Cayma süresi içinde sözleşmeye konu mal veya hizmet karşılığında herhangi bir isim altında ödeme yapmanızı veya borç altına sokan herhangi bir belge vermenizi istemeyeceğimizi ve cayma bildirimini tarafımıza ulaştığı tarihten itibaren en geç on dört gün içerisinde malı geri almayı taahhüt ederiz.' ifadesi"nin sözleşmede yer almasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

⁹⁶ **Çabri**, s.735; **Sert Sütçü**, s.56; **Kabaş**, s.83. eTKHK döneminde de bu takdirde geri alma beyanının kullanılabilmesi süre işlemeye başlamazdı. Ancak, bu hakkın kullanılabilmesi herhangi bir azamî süre öngörülmemiştir. Öğretide, bu hakkın dürüstlük kuralı gereğince mümkün olan en kısa süre içerisinde kullanılması gerektiği ileri sürülmekteydi. Bkz., **Kurt**, s.59.

Satıcı/sağlayıcı, cayma bildirimini kendisine ulaştığı tarihten itibaren on dört gün içinde malı geri almakla yükümlüdür. Bu süre içerisinde malın geri alınmaması durumunda, tüketicinin malı muhafaza etme yükümlülüğü bulunmamaktadır (İYDKSY.m.11/II)⁹⁷. Buna karşılık, “cayma hakkı süresi sona ermeden önce, tüketicinin onayı ile ifasına başlanan hizmetlere ilişkin sözleşmeler” bakımından tüketici cayma hakkını kullanamaz (İYDKSY.m.14/I-d)⁹⁸. Ayrıca, TKHK.m.47/VII’de kapsam dışı sözleşmelerin yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiş ve İYDKSY.m.2/II-ı hükmüyle “elektrik, su ve doğal gaz hizmetlerine ilişkin abonelikler”le ilgili sözleşmeler kapsam dışı bırakılmıştır. Bu nedenle, elektrik, su, doğal gaz aboneliklerinde bu hükme dayanılarak cayma hakkının kullanılması mümkün değildir. İnternet, televizyon vb. aboneliklerde ise cayma hakkı süresi sona ermeden önce, tüketicinin onayı ile hizmetin ifasına başlanmışsa, artık cayma hakkı kullanılamaz.

b. Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Mesafeli Sözleşme Niteliğinde Olması

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin mesafeli sözleşme şeklinde kurulabilmesi de mümkündür. Bunun için taahhütlü abonelik sözleşmesinin “ *tarafların eş zamanlı fiziksel varlığı olmaksızın*”, “*satıcı/sağlayıcı tarafından mal/hizmetin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde*” “*uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle*” kurulması gerekir (TKHK.m.48/I)⁹⁹. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin bu şekilde kurulması durumunda, tüketici, ondört gün içinde herhangi bir gerekçe

⁹⁷ Çetiner, Elektronik, s.98; Çabri, s.739.

⁹⁸ Ayrıca bkz., Çabri, s.735-736.

⁹⁹ Bu konuda bkz., Bozbel, Savaş, Türk Hukukunda Mesafeli Sözleşmeler- 97/7 Sayılı AB Yönergesi Düzenlemeleri Işığında Bir Karşılaştırma, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.3-4, 2003, s.783-804; Bozbel, Savaş / Atalı, Murat, Mesafeli Sözleşmelerde Cayma Hakkının Kullanılması ve Ortaya Çıkan Hukukî Sorunlar, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.1-2, 2005, s.451; Yücedağ Göztepe, Nafiye, Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkı, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y.7, S.27, 2016, s.667-690; Çabri, s.749-752; Çetiner, Elektronik, s.97.

göstermeksizin ve cezaî şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir (TKHK.m.48/IV; MSY.m.9/I¹⁰⁰)¹⁰¹. Ondört günlük cayma süresi, hizmet ifasına ilişkin sözleşmelerde sözleşmenin kurulduğu gün; mal teslimine ilişkin sözleşmelerde ise, tüketicinin veya tüketici tarafından belirlenen üçüncü kişinin malı teslim aldığı gün başlar. Ancak tüketici sözleşmenin kurulmasından malın teslimine kadar olan süre içerisinde de cayma hakkını kullanabilir (MSY.m.9/II)¹⁰². Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirim on dört günlük cayma süresi içinde satıcı/sağlayıcıya yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile (MSY.m.11/I)¹⁰³ yöneltmesi yeterlidir; ayrıca varması veya onun tarafından öğrenilmesi gerekmez¹⁰⁴. Tüketicinin cayma hakkının varlığı konusunda bilgilendirildiğini ispat yükü satıcı/sağlayıcıyı aittir (MSY.m.5/VI, 10/I)¹⁰⁵. Satıcı/sağlayıcının tüketiciyi cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirmemesi durumunda tüketici on dört günlük süre ile bağlı olmadan cayma hakkını kullanabilir. Ne var ki, bu hakkın en geç cayma süresinin bitiminden itibaren bir yıl içinde kullanılması şarttır (MSY.m.10/I)¹⁰⁶. Bu süre hak düşürücü niteliktedir¹⁰⁷. Cayma hakkı

¹⁰⁰ 20237 sayılı Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği, RG. 27.11.2014, S.29188.

¹⁰¹ **Çetiner**, Elektronik, s.97; **Bozbel / Atalı**, s. 452-453; **Çabri**, s.760; **Oğuz**, s.35; **Sert Sütçü**, s.63; **Yücedağ Göztepe**, s.671.

¹⁰² **Çabri**, s.762; **Oğuz**, s.37.

¹⁰³ **Çabri**, s.764; **Sert Sütçü**, s.65; **Yücedağ Göztepe**, s.674. **Çetiner**'in de haklı olarak belirttiği üzere cayma beyanının kullanılmasına ilişkin kanunda yer almamasına rağmen yönetmelikte öngörülen bu şekli bir geçerlilik şekli değil, ispat şekli olarak değerlendirmek yerinde olur (bkz., agm., s.97). Aynı görüşte bkz., **Yücedağ Göztepe**, s.674.

¹⁰⁴ **Çabri**, s.763; **Oğuz**, s.37; **Sert Sütçü**, s.61.

¹⁰⁵ **Sert Sütçü**, s.64. Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinin (RG. 27.11.2014, S.29188) "Ön Bilgilendirme" başlıklı 5inci maddesinde tüketicinin satıcı/sağlayıcı tarafından "g) Cayma hakkının olduğu durumlarda, bu hakkın kullanılma şartları, süresi, usulü ve satıcının iade için öngördüğü taşıyıcıya ilişkin bilgiler, ğ) Cayma bildirimini yapacağı açık adres, faks numarası veya elektronik posta bilgileri, h) 15 inci madde uyarınca cayma hakkının kullanılmadığı durumlarda, tüketicinin cayma hakkından faydalanamayacağına ya da hangi koşullarda cayma hakkını kaybedeceğine ilişkin" bilgilendirilmesi zorunludur.

¹⁰⁶ **Çabri**, s.763-764; **Sert Sütçü**, s.62, 64; **Yücedağ Göztepe**, s.673.

konusunda bilgilendirmenin usulüne uygun şekilde bir yıllık süre içinde yapılması halinde, ondört günlük cayma hakkı süresi, bilgilendirmenin yapıldığı günden itibaren işlemeye başlar (MSY.m.10/II). Cayma hakkı süresi içinde malın mutata [işleyişine, teknik özelliklerine ve kullanım talimatlarına uygun (MSY.m.13/II)] kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalar sebebiyle tüketicinin herhangi bir sorumluluğu yoktur¹⁰⁸.

Satıcı/sağlayıcı, tüketicinin cayma hakkını kullandığına ilişkin bildirimini kendisine ulaştığı tarihten itibaren ondört gün içinde, varsa malın tüketiciye teslim masrafları da dâhil olmak üzere tahsil edilen tüm ödemeleri tüketicinin satın alırken kullandığı ödeme aracına uygun bir şekilde ve tüketiciye herhangi bir masraf veya yükümlülük getirilmeden tek seferde iade etmekle yükümlüdür (MSY.m.12/I, II)¹⁰⁹. Satıcı/sağlayıcı malın bizzat kendisi tarafından geri alacağını teklif etmedikçe, tüketici cayma hakkını kullandığına ilişkin bildirimini yönelttiği tarihten itibaren on gün içinde malı satıcı veya sağlayıcıya ya da yetkilendirmiş olduğu kişiye geri göndermek zorundadır (MSY.m.13/I)¹¹⁰.

Buna karşılık, “fiyatı finansal piyasalardaki dalgalanmalara bağlı olarak değişen ve satıcı veya sağlayıcının kontrolünde olmayan mal veya hizmetlere ilişkin sözleşmeler” (MSY.m.15/I-a) ile “cayma hakkı süresi sona ermeden önce, tüketicinin onayı ile ifasına başlanan hizmetlere ilişkin sözleşmeler” (MSY.m.15/I-h) bakımından tüketici cayma hakkını kullanamaz¹¹¹. Bu nedenle, taahhütlü abonelik sözleşmesinin mesafeli olarak kurulması hâlinde de cayma hakkının kullanılması düşük bir ihtimaldir.

¹⁰⁷ Sert Sütçü, s.65.

¹⁰⁸ Çabri, s.768; Sert Sütçü, s.62.

¹⁰⁹ Yücedağ Göztepe, s.677.

¹¹⁰ Çetiner, Elektronik, s.98; Bozbel, s.802; Sert Sütçü, s.67; Yücedağ Göztepe, s.676.

¹¹¹ Çabri, s.768-769. MSY.m.15'teki cayma hakkının bazı sözleşmeler bakımından kullanılamayacağına ilişkin düzenlemenin temelinde satıcı/sağlayıcının belirtilen istisnâ durumlarda mal/hizmetin tekrar başkasına satılması/sunulmasının mümkün olmamasıdır (bkz., Sert Sütçü, s.69-70).

2. Kendiliğinden Sona Erme

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin herhangi bir hukukî işleme gerek olmaksızın sona ermesine, “*kendiliğinden sona erme*” adı verilir¹¹². Taahhütlü abonelik sözleşmesinin kendiliğinden sona erdiği başlıca hâller, sürenin dolması, ölüm, fiil ehliyetinin kaybı veya sınırlandırılması, aciz hâli ve ifa imkânsızlığı şeklinde sıralanabilir.

a. Sürenin Dolması

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, abonelik sözleşmesine eklenen taahhüt ile hayat bulmaktadır. Alelade abonelik sözleşmesi, belirsiz veya belirli süreli olarak akdedilebilir. Buna karşılık, taahhütlü abonelik sözleşmesinde taahhütnamenin geçerlilik süresinin taraflarca mutlaka kararlaştırılması gerekir¹¹³. Burada önem taşıyan husus, taahhütnamede belirtilen süre boyunca alelade abonelik sözleşmesinin de geçerliliğini sürdürmesi gerekliliğidir.

Kendisine taahhüt eklenen alelade abonelik sözleşmelerinin çoğu belirli sürelidir. Gerçekten uygulamada akdedilen abonelik sözleşmelerinin çoğunda sözleşmenin belirli bir süre devam edeceği ve taraflardan birinin sözleşme sona ermeden belirli bir müddet önce fesih beyanında bulunmaması hâlinde sözleşmenin aynı koşullarla devam edeceğine uzayacağına ilişkin hükümler bulunmaktadır¹¹⁴. Bu tür hükümlere “*otomatik uzama hükümleri*” denilmektedir¹¹⁵. TKHK.m.52/III uyarınca belirli süreli abonelik sözleşmelerine sözleşmenin belirlenen süre kadar uzayacağına ilişkin hükümler konulamaz. Emredici nitelikte olan bu hüküm nedeniyle

¹¹² **Seliçi**, s.65, 103; **Çetiner**, Elektronik, s.98; **Açıkgöz**, Mobil, s.519, 533.

¹¹³ Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerde ifa süresi, taraflarca kararlaştırılabileceği gibi, kanun tarafından da belirlenebilir. Bkz., **Seliçi**, Özer, Borçlar Kanunu’na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976, s.66; **Açıkgöz**, Mobil, s.534. Hukuk düzeni tarafından sözleşmede taahhüt süresinin mutlaka belirlenmesi aranmasına rağmen, somut bir süre öngörülmemiştir. Taahhüt süresini bizzat taraflar belirleyeceklerdir.

¹¹⁴ **Seliçi**, s.70; **Çabri**, s.875; **Deryal / Korkmaz**, s.190; **Açıkgöz**, Mobil, s.535.

¹¹⁵ **Zevkliler / Özel**, s.367; **Aydoğdu**, Tüketici, s.319; **Çabri**, s.875; **Deryal / Korkmaz**, s.190; **Kara**, s.527; **Dalka Okumuş**, s.158; **Sert Sütçü**, s.85-86.

uygulamada sıklıkla görülen otomatik uzama hükümleri geçersiz (kesin hükümsüz) olur¹¹⁶. Bu durumda, sözleşmede belirtilen sürenin sona ermesiyle birlikte abonelik sözleşmesi sona erer¹¹⁷.

Belirli süreli abonelik sözleşmesinin sürenin bitiminde uzatılabilmesi ancak abonelik sözleşmesinin kurulmasından sona ereceği tarihe kadar tüketicinin talepte bulunması veya onay vermesiyle mümkün olabilir (TKHK.m.52/III)¹¹⁸. Buna karşılık, sürenin sona ermesine rağmen satıcı/sağlayıcının tüketicinin talebi veya onayı olmadan sunmaya devam ettiği mal/hizmetten tüketicinin belirli bir süre daha yararlanması, kural olarak abonelik sözleşmesinin uzadığı anlamına gelmez. Tüketicinin yararlanma süresinin hakkın kötüye kullanımı sayılabilecek nitelikte olması durumunda sözleşmenin uzamasına zımnen onay verdiği sonucu çıkarılabilir. Ancak, tüketicinin açık bir talebi veya onayı olmadığından abonelik sözleşmesi belirsiz süreli olarak uzamış sayılmalıdır¹¹⁹.

Taahhütlü abonelik sözleşmelerinin çoğunda sözleşme süresi ile taahhüt süresi aynıdır¹²⁰. Bu durumda sürenin sona ermesiyle birlikte, abonenin sürenin uzamasına yönelik talebi veya onayı bulunmuyorsa, sözleşme ve taahhüt birlikte sona erer. Abonenin sadece sözleşme süresinin uzamasına yönelik talebi veya onayı, taahhüdün de aynı sürece uzamasına yönelik bir irade açıklaması olarak değerlendirilemez¹²¹. Taahhüt süresinin uzamasına yönelik irade açıklamasının ayrıca açık bir şekilde yapılması

¹¹⁶ Bkz., **Akkurt**, s.108.

¹¹⁷ **Oğuzman / Öz**, s.537, dn.1; **Eren**, s.1287; **Akıncı**, s.294; **Ormancı Altınok**, Pınar, Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeplerle Feshi, İstanbul 2011, s.84-85; **Çetiner**, Elektronik, s.99; **Aydoğdu**, Tüketici, s.318; **Çabri**, s.875; **Deryal / Korkmaz**, s.189; **Açıkgöz**, Mobil, s.534; **Yıldız**, s.113-114.

¹¹⁸ **Zevkliler / Özel**, s.367; **Çabri**, s.875.

¹¹⁹ **Çetiner**, Elektronik, s.99.

¹²⁰ **Çetiner**, Elektronik, s.108. Taahhüt süresinin tamamlandıktan sonra başka bir GSM şirketine geçiş yapılması hâlinde satıcı/sağlayıcı belirli bir miktar bedel talep edilemeyeceği hakkında bkz., Y.3.HD. 24.4.2017, E.2015/19954 K.2017/5821, (Lexpera, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 24.11.2018).

¹²¹ **Çetiner**, Elektronik, s.109.

gerekir. Sözleşme süresi ve taahhüt süresinin bitmesine rağmen, aboneden sadece sözleşme süresi bakımından talep veya onay alınmışsa, alelade abonelik sözleşmesinin varlığından bahsedilir. Buna karşılık, taahhüt sona erer.

Taahhütlü abonelik sözleşmelerinde, alelade abonelik sözleşmesinin belirsiz süreli olması, taahhüt süresinden uzun süreli olması veya sonradan süresinin uzatılması hâlinde, tüketiciler yüksek faturalarla karşılaşabilirler. Zira bu durumda taahhüt verilmesi karşılığı yapılan indirim süresi de sona ermiş olacağından faturalar indirimsiz tarife üzerinden hesaplanır. Bu durumu fırsat bilen bazı mal/hizmet sağlayan kişiler, aboneyi bu durumdan haberdar etmeyerek kesilen yüksek fatura bedellerinin ödenmesini talep edebilirler. Bu nedenle, taahhütlü aboneliğin sona ermeden önce tüketiciye bilgi verilmesi gerekir. Bunu göz önünde bulunduran kanun koyucu, taahhütlü aboneliğin sona ermesinden en az bir fatura dönemi öncesinden satıcı veya sağlayıcının bu durumu ödeme bildirimini yanı sıra yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile ayrıca tüketiciye bildirmesi gerektiğini hüküm altına almıştır (ASY.m.17)¹²².

Alelade bir sözleşme devam ederken taraflar, abone tarafından taahhüt verilmesi karşılığında abonelik bedelinde indirim yapılacağı hususunda anlaşabilirler. Bu ihtimâlde akla tarafların aralarındaki alelade abonelik sözleşmesinin süresinden daha uzun bir taahhüt süresi belirlemeleri hâlinde ne olacağı gelir. Bu durumda, taahhüt süresinin kararlaştırılmasıyla birlikte tarafların önceki sözleşme süresi üzerinde değişiklik yaptığını kabul etmek gerekir. Zira sözleşme özgürlüğünün bir sonucu olarak tarafların aralarındaki sözleşme hükümlerinde değişiklik yapabilmeleri mümkündür.

b. Ölüm, Fiil Ehliyetinin Kaybı ya da Sınırlandırılması ve Aciz Hâli

Ölüm kural olarak borcu sona erdiren sebeplerden birisi değildir. Ancak, ölümle birlikte borcun istisnaen sona ermesi, bir kanun hükmünden

¹²² Çetiner, Elektronik, s.109.

veya ölen kişiye ait olan borcun niteliğinden kaynaklanabilir¹²³. Abonenin ölümü hâlinde sözleşmenin sona erip ermeyeceğine ilişkin tüketici hukuku mevzuatında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca borcun ifasında abonenin kişiliğinin önem taşıdığını söylemek de mümkün değildir. Zira abonenin taahhütlü abonelik sözleşmesinden doğan aslî edim yükümlülüğü, belirli bir miktar paranın ifasıdır. Bu nedenle, taahhütlü abonelik sözleşmesi taraflarca aksine bir anlaşma yapılmadıkça abonenin ölümüyle kendiliğinden sona ermez. Abonenin mirasçıları küllî halefiyet ilkesi gereğince taahhütlü abonelik sözleşmesine devam edeceklerdir. Ancak böyle bir durumda abonelik sözleşmesi belirli süreli veya taahhütlü olsa da mirasçıların haklı nedenle sözleşmeyi sona erdirebilmeleri mümkündür¹²⁴.

Kanun koyucu, borcun ifasında ölenin kişisel özelliklerinin önem taşıdığı bazı sözleşmelerde fiil ehliyetinin kaybı veya sınırlandırılması ve aciz hâlini de borcu sona erdiren bir sebep olarak öngörmüştür. Biraz önce belirtildiği üzere, abonelik sözleşmesinde borcun ifasında abonenin kişiliği önem taşımamaktadır. Ayrıca, mevzuatta bu üç hâlde abonelik sözleşmesinin kendiliğinden sona ereceğine dair bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu nedenle, fiil ehliyetinin kaybı veya sınırlandırılması ve aciz hâlinde de taahhütlü abonelik sözleşmesi devam eder. Ancak, fiil ehliyetinin kaybı veya sınırlandırılması hâlinde kanunî temsilci tarafından, aciz hâlinde ise mal/hizmet sunucusu tarafından taahhütlü abonelik sözleşmesine haklı nedenle son verilebilir¹²⁵.

¹²³ **Seliçi**, s.81; **Eren**, s.1287; **Akıncı**, s.294; **Ayan**, s.409, dn.1; **Yıldırım**, Borçlar, s.325; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.83-84; **Ormancı Altınok**, s.86 vd.; **Açıkgöz**, Mobil, s.539.

¹²⁴ **Çetiner**, Elektronik, s.100; **Özdemir**, s.8-9; **Açıkgöz**, Mobil, s.540-541; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.83-84. Şüphesiz abonenin gaip olması da benzer bir sonuç doğurur. Bu konuda bkz., **Tokat**, Hüseyin, Türk Hukukunda Gaiplik, Ankara 2018, s.187.

¹²⁵ **Çetiner**, Elektronik, s.100; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.83; **Açıkgöz**, Mobil, s.541; **Yıldız**, s.116; **Ormancı Altınok**, s.88.

c. Sonraki Kusursuz İmkânsızlık

Taraflardan birinin edimini yerine getirmesi kendisine yüklenemeyecek bir sebepten dolayı sözleşmenin kurulmasından sonra imkânsız hâle gelmişse taahhütlü abonelik sözleşmesi kendiliğinden sona erer (BK.m.136)¹²⁶. Buna karşılık, ifa borçlunun kusuru ile imkânsız hâle gelmişse borç sona ermez ve borcunu ifa edemeyen borçlu tazminat ödemek zorunda kalır¹²⁷.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinde, abonenin aslî edim borcunun konusu belirli bir miktar paranın ifası olduğu için ifa imkânsızlığın meydana gelmesi mümkün değildir¹²⁸. Buna karşılık, mal/hizmet sunucusunun aslî edimi açısından ifa imkânsızlığının gündeme gelmesi olasıdır. Sözleşmenin kendiliğinden sona erebilmesi için, imkânsızlığın sürekli olması şarttır¹²⁹. İfa

¹²⁶ **Öz**, Turgut, Borçların Sona Erme Halleri, TMK m.131-137, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C.1, Genel Hükümler, İstanbul 2018, s.1077; **Oğuzman / Öz**, s.557-558; **Eren**, s.1328-1329; **Kılıçoğlu**, s.865; **Hatemi / Gökyayla**, s.321; **İnan / Yücel**, s.640; **Reisoğlu**, s.410; **Akıncı**, s.227; **Ayan**, s.422; **Yıldırım**, Borçlar, s.330-331; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.84; **Açıkgöz**, Mobil, s.542.

¹²⁷ **Eren**, s.1332; **Kılıçoğlu**, s.865, 867; **Hatemi / Gökyayla**, s.324; **Reisoğlu**, s.410; **İnan / Yücel**, s.640; **Ayan**, s.422; **Akıncı**, s.228-229. Borcun sona ermesi bakımından borçlunun ifa imkânsızlığından sorumlu olup olmamasının herhangi bir önem taşımadığı hakkında bkz., **Oğuzman / Öz**, s.557-558; **Öz**, TMK 131-137, s.1078; **Çetiner**, Elektronik, s.101.

¹²⁸ **Reisoğlu**, s.410, dn.2; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.84; **Açıkgöz**, Mobil, s.542, 543; **Çetiner**, Elektronik, s.100, dn.1.

¹²⁹ **Öz**, Turgut, Borcun İfa Edilmemesi, TMK m.112, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C.1, Genel Hükümler, İstanbul 2018, s.890-891; **Öz**, TMK 131-137, s.1076; **Eren**, s.1330; **Hatemi / Gökyayla**, s.322; **Oğuzman / Öz**, s.557; **Kılıçoğlu**, s.867; **Yıldırım**, Borçlar, s.331; **Çetiner**, Elektronik, s.102; **Açıkgöz**, Mobil, s.544; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.84. Buna karşılık, geçici imkânsızlık hâlinde taahhütlü abonelik sözleşmesi kendiliğinden sona ermez. Buna örnek olarak, belirli bir bölgedeki baz istasyonunun yıldırım düşmesi sonucu kullanılamaz hâle gelmesi sonucunda o bölgede yaşayan abonelerin telekomünikasyon hizmetinden faydalanamaması verilebilir. Bu durumda, her ne kadar taahhütlü abonelik sözleşmesi sona ermesede aboneler borçlu temerrüdü ya da ayıplı ifa hükümlerine ya da haklı sebebe dayanarak sözleşmeyi feshedebilirler (bkz., **Çetiner**, Elektronik, s.102; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.85).

imkânsızlığı, maddî veya hukukî bir sebebe dayanabilir¹³⁰. Elektronik haberleşme sektörü bakımından telekomünikasyon hizmeti sunma yetkisinin iptal edilmesi hukukî imkânsızlığa; mobil telefon sistemine yıldırım düşmesi nedeniyle sistemin çalışamaz hâle gelmesi maddî imkânsızlığa örnek verilebilir¹³¹. İfa imkânsızlığının sonradan¹³² ortaya çıkmasından satıcı/sağlayıcı sorumlu tutulabiliyorsa, borç ilişkisi kendiliğinden sona ermez. Bu takdirde, abonenin BK.m.112 vd. gereğince tazminat talep edebilmesi¹³³ ve sözleşmeyi ileriye etkili olarak feshedebilmesi mümkündür. Diğer bir deyişle, kusurlu imkânsızlık sözleşmenin feshi için haklı bir sebep teşkil etmektedir¹³⁴.

3. Hukukî İşleme Sona Erme

a. Tarafların Anlaşması

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin diğer borçlar hukuku sözleşmelerinde olduğu gibi tarafların anlaşmasıyla sona erdirilebilmesi mümkündür. Taraflar anlaşarak aralarındaki borç ilişkisini (ikale

¹³⁰ **Ergüne**, Mehmet Serkan / **Kurşun**, Ali Suphi, Kesin Hükümsüzlük, TMK m.27, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C.1, Genel Hükümler, İstanbul 2018, s.130; **Eren**, s.1329; **Oğuzman / Öz**, s.555; **Öz**, TMK m.112, s.890; **Öz**, TMK 131-137, s.1071; **Hatemi / Gökyayla**, s.321; **Reisoğlu**, s.139, 411; **Kılıçoğlu**, s.866; **Akıncı**, s.226; **Ayan**, s.423; **Yıldırım**, Borçlar, s.330; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.84; **Açıkgöz**, Mobil, s.543-544.

¹³¹ **Çetiner**, Elektronik, s.101; **Yıldız**, s.118, dn.11; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.84; **Açıkgöz**, Mobil, s.544.

¹³² Zira sözleşmenin kurulması anında ifanın objektif olarak imkânsız olması hâlinde, taahhütlü abonelik sözleşmesi kesin hükümsüz olur (BK.m.27). Bu konuda bkz., **Kocayusufpaşaoğlu / Hatemi / Serozan / Arpacı**, s.578; **Oğuzman / Öz**, s.87 vd.; **Eren**, s.1329; **Hatemi / Gökyayla**, s.80; **Öz**, TMK m.112, s.886; **Öz**, TMK 131-137, s.1071; **Reisoğlu**, s.138-139, 410; **Kılıçoğlu**, s.865; **Antalya**, s.101; **İnan / Yücel**, 231-236; **Ergüne / Kurşun**, s.130-134; **Yıldırım**, Borçlar, s.109-113; **Ayan**, s.422; **Akıncı**, s.227; **Açıkgöz**, Mobil, s.543.

¹³³ **Oğuzman / Öz**, s.558; **Eren**, s.1332; **İnan / Yücel**, s.640; **Reisoğlu**, s.410; **Kılıçoğlu**, s.867-868; **Hatemi / Gökyayla**, s.324; **Öz**, TMK m.112, s.887; **Öz**, TMK 131-137, s.1079; **Akıncı**, s.228-229; **Ayan**, s.422; **Çetiner**, Elektronik, s.101; **Açıkgöz**, Mobil, s.543.

¹³⁴ **Seliçi**, s.93-95; **Açıkgöz**, Mobil, s.543.

sözleşmesiyle) tamamen sona erdirebilecekleri gibi; (ibra sözleşmesiyle) herhangi bir borcu da sona erdirebilirler¹³⁵. Ancak, sürekli edim yerine getirilmeye başlanmışsa, taahhütlü abonelik sözleşmesi ancak ileriye etkili olarak sona erdirilebilir¹³⁶. Buna karşılık, ibranın usulüne uygun şekilde yapılmasıyla birlikte, tam ibrada, asıl borç ve kanunda öngörülen istisnalar dışında fer'î borçlar sona ererken; kısmî ibrada, borcun geriye kalan kısmı varlığını sürdürmeye devam eder¹³⁷.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin yenileme yoluyla sona erdirilmesine uygulamada sıklıkla karşılaşılr. Gerçekten, tarafların anlaşarak aralarındaki mevcut tarifeye son verip, yeni koşullar ve bedel üzerinden başka bir tarifeyi konu edinen yeni bir abonelik sözleşmesi yapması hâlinde borç ilişkisinin yenileme yoluyla sona erdiğinden söz edilebilir¹³⁸.

b. Fesih Bildirimi

aa. Olağan Fesih

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, bir yıldan daha uzun süreli olarak akdedilmiş olsa dahi taahhüt süresi içerisinde olağan fesih yoluyla sona erdirilemez¹³⁹. Zira taahhütlü abonelik sözleşmesinde tüketici taahhütnamede belirtilen süre kadar abone kalmayı ve bu süre dolmadan

¹³⁵ Oğuzman / Öz, s.537, 542; Eren, s.1288-1289, 1300-1303; Hatemi / Gökyayla, s.313-316; Reisoğlu, s.405-406; İnan / Yücel, s.631-632, 654; Öz, TMK m.131-137, s.1042-1050; Ayan, s.410, 412-414; Kılıçoğlu, s.856-859; Akıncı, s.292, 296; Yıldırım, Borçlar, s.323, 327; Öktem Çevik, Mobil Telefon, s.85; Açıkgöz, Mobil, s.520.

¹³⁶ Açıkgöz, Mobil, s.520; Öktem Çevik, Mobil Telefon, s.85.

¹³⁷ Saymen, Ferit H. / Elbir, Halid K., Türk Borçlar Hukuku, Umumî Hükümler, C.2, İstanbul 1958, s.854-857; Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.2, 2. Baskı, İstanbul 1977, s.424-432; von Tuhr, s.646-652; Oğuzman / Öz, s.546; Eren, s.1303; Kılıçoğlu, s.859; Ayan, s.413-414; İnan / Yücel, s.631-632; Akıncı, s.296; Nomer, s.382-385; Yıldırım, Borçlar, s.327-328; Akkurt / Erdoğan / Tokat, s.316.

¹³⁸ Çetiner, Elektronik, s.102. Bu konuda bkz., Eren, s.1293-1297; Oğuzman / Öz, s.546-552; Hatemi / Gökyayla, s.316-319; İnan / Yücel, s.632-635; Öz, TMK 131-137, s.1051-1061; Kılıçoğlu, s.859-862; Akıncı, s.295; Reisoğlu, s.407-409; Ayan, s.414-416; Yıldırım, Borçlar, s.328-329.

¹³⁹ Çetiner, Elektronik, s.108.

sözleşmeyi feshetmemeyi borçlanmaktadır¹⁴⁰. Buna karşılık, abone taahhütnamede belirtilen süre boyunca sözleşmeyle bağlı kalmak zorunda da değildir. O isterse, taahhütnamede belirtilen süreden önce fesih hakkını kullanarak sözleşmeyi her zaman sona erdirebilir (ASY.m.16/l)¹⁴¹. Sözleşmenin feshedilmesiyle birlikte, taahhütlü abonelik sözleşmesi ileriye etkili olarak sona erer¹⁴². Ancak, sözleşmenin taahhüt süresi içerisinde haksız feshinden dolayı ASY.m.16 ve 17 hükümleri gereğince satıcı/sağlayıcı belirli bir miktar bedel talep edebilir¹⁴³.

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, aslında abonelik sözleşmesinin bir türüdür. Bu nedenle, taahhütlü abonelik sözleşmesi hakkında hüküm bulunmayan hâllerde niteliğine uyduğu ölçüde alelade abonelik sözleşmesine ilişkin hükümlerin uygulama alanı bulacağı söylenebilir. Hâl böyle olunca, taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin fesih bildirimini kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı ile satıcı veya sağlayıcıya yöneltilmiş olması yeterlidir (TKHK.m.52/IV; ASY.m.23/l). Ayrıca, gerekli güvenlik önlemlerinin alınması koşuluyla kaydı tutulan telefon yoluyla da sözleşmenin feshedilebilmesi mümkündür¹⁴⁴. Sözleşmenin feshi konusunda,

¹⁴⁰ Çabri, s.877.

¹⁴¹ Ceylan, Elektronik Haberleşme, s.870.

¹⁴² Eren, s.1290; Oğuzman / Öz, s.527; İnan / Yücel, s.655; Ayan, s.411; Kılıçoğlu, s.853; Akıncı, s.292; Zevkililer / Özel, s.365; Yıldırım, Borçlar, s.324; Kara, s.527; Aslan, s.287; Dalka Okumuş, s.157.

¹⁴³ Çetiner, Elektronik, s.108. Y.3.HD. 23.3.2016, E.2015/6719 K.2016/4423 künyeli Yargıtay kararında yerel mahkemenin “*taahhütleri yerine getirmediği bu taahhütleri sebebiyle kampanya kapsamında 75 adet Nokia cep telefonu aldığı, gerek telefonların bedellerinin gerekse ödenmeyen fatura bedellerinin ödenmesi gerektiği*” yönünde karar verdiği görülmektedir (Lexpera, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi:24.11.2018).

¹⁴⁴ Telekomünikasyon sektörü bakımından EHSTHY.m.23/l’de benzer bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre, “*Aboneler abonelik sözleşmelerini her zaman ücretsiz olarak sona erdirebilir. Aboneler, abonelik sözleşmelerini feshetmek istedikleri takdirde bu taleplerini; a) İşletmeci ya da adına abonelik sözleşmesi*

satıcı/sağlayıcı tarafından sözleşmenin kurulmasından daha ağır koşullar içeren ve tüketicinin sözleşmeyi feshetmesini güçleştirecek yöntemler belirlenemez (TKHK.m.52/IV; ASY.m.23/III). Burada abonelik sözleşmesinin kurulabilmesi için taraflara sağlanan kolaylıklardan, sözleşmenin sona ermesi hâlinde de yararlanılabilmesi hüküm altına alınmıştır. Böylece, abone ile kolayca sözleşme akdeden mal ve/veya hizmet sunan tarafın, fesih bakımından onları merkez ofise ya da abonelik merkezlerine çağırması gibi uygulamada sıklıkla görülen haksız uygulamalara engel olunmak istenmiştir¹⁴⁵.

Öte yandan, TKHK.m.52/IV hükmünde, satıcı ve sağlayıcının abonelik sözleşmesinin feshedilmesine ilişkin abonelerin taleplerini yerine getirmek üzere gerekli tedbirleri alma ve uygun bir sistem kurup kesintisiz olarak açık tutma yükümlü olduğu düzenlenmiştir¹⁴⁶. Her ne kadar kanunda açıkça belirtilmemiş olsa bile kurulan sistemden tüketicinin ücretsiz ya da uygun ücretlerle yararlanması gerekir. Bu sistemi kullanması nedeniyle tüketiciden fazla miktarda alınan ücretin dürüstlük ilkesi ve kanunun amacına aykırılık gereğince iadesi gerekir¹⁴⁷. Bu düzenlemenin içeriği Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliğinde somutlaştırılmıştır¹⁴⁸.

---

*yapmaya/işlemlerini yürütmeye yetkili temsilcisine yazılı olarak yapmak, b) Teyit edilmiş olmak kaydıyla işletmecinin faks numarasına imzalı olarak göndermek, c) Güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler kullanmak, ç) Kurum tarafından belirlenebilecek diğer yöntemleri kullanmak, suretiyle işletmecilerine iletirler". Buna ek olarak, EHSTHY.m.23/II'ye göre, "İşletmeci fesih bildirimlerinde, fesih talebine ilişkin bildirim yapıldığı andan itibaren yirmi dört saat içinde fesih talebinin alındığı bilgisini aboneye iletir/verir ve ücretlendirmeyi durdurur. Ücretlendirmenin durdurulması ile birlikte hizmet kısıtlanabilir veya durdurulabilir". Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., **Açıkgöz**, Mobil, s.522-528; **Kara**, s.531, 559.*

¹⁴⁵ **Zevkliler / Özel**, s.369; **Aydoğdu**, Tüketici, s.319; **Sert Sütçü**, s.86, 88; **Ceylan**, s.867; **Deryal / Korkmaz**, s.190-191; **Kara**, s.561-562; **Aslan**, s.287.

¹⁴⁶ Bkz., **Zevkliler / Özel**, s.369; **Aydoğdu**, Tüketici, s.320-321; **Ceylan**, s.867; **Karakocalı / Kurşun**, s.201; **Dalka Okumuş**, s.101.

¹⁴⁷ **Aydoğdu**, Tüketici, s.321.

¹⁴⁸ **Karakocalı / Kurşun**, s.201.

Satıcı veya sağlayıcı, tüketicinin aboneliğe son verme talebini, yönetmelikte belirtilen süreler içerisinde gerçekleştirmesi gerekmektedir (TKHK.m.54/V). Buna göre, kendisine fesih bildirimini ulaşan satıcı/sağlayıcı, diğer mevzuatta tüketici lehine olan süreler saklı kalmak kaydıyla, tüketicinin fesih talebini, bildirim kendisine ulaştığı tarihten itibaren en geç yedi gün içerisinde yerine getirmekle yükümlüdür (ASY.m.24/I). Süreli yayınlarda, bu süre yayın sıklığına göre farklı şekillerde belirlenmiştir (ASY.m.24/II). Buna göre, bu süre günlük süreli yayınlarda onbeş gün; haftalık süreli yayınlarda bir ay; aylık süreli yayınlarda ise üç aydır. Yayın sıklığının bir aydan daha uzun olması durumunda, bildirimden sonraki ilk yayından sonra fesih bildirim hüküm ifade eder¹⁴⁹. Yönetmelikte belirtilen süreler içerisinde aboneliğin sona erdirilmemesi hâlinde, bu sürenin bitiminden itibaren tüketici mal veya hizmetten yararlanmış olsa bile ondan herhangi bir bedel talep edilemez (TKHK.m.52/V; ASY.m.25/II)¹⁵⁰.

bb. Olağanüstü Fesih

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, taahhüt süresi içerisinde haklı sebeple olağan fesih yöntemiyle sona erdirilemese de bu süre içerisinde olağanüstü fesih yöntemine başvurmak mümkündür. Diğer bir ifadeyle, olağanüstü fesih yöntemine başvurabilmek için tarafların sözleşmeyle kararlaştırdıkları taahhüt ve bu konuda kanunda yer alan hükümler herhangi bir engel teşkil etmezler¹⁵¹.

Tarafların belirli süreli veya belirsiz süreli borç ilişkisini akdî veya kanunî haklı bir sebebe dayanarak¹⁵² vaktinden önce ileriye etkili olarak sona

¹⁴⁹ Zevkililer / Özel, s.365; Sert Sütçü, s.88; Öktem Çevik, Mobil Telefon, s.87; Aslan, s.286-287; Kara, s.528-529, 531; İlhan, s.231. EHSTHY.m.23/III'e göre de "İşletmeci, abonenin fesih talebinin kendisine ulaştığı tarihten itibaren yedi gün içinde fesih işlemi gerçekleştirmekle ... yükümlüdür".

¹⁵⁰ Bkz., Zevkililer / Özel, s.369; Aydoğdu, Tüketici, s.320; Karakocalı / Kurşun, s.202; Ceylan, s.867-868.

¹⁵¹ Çetiner, Elektronik, s.108; Çabri, s.878; Açıkgöz, Mobil, s.529.

¹⁵² Eren, s.1289; İnan / Yücel, s.655; Ayan, s.411; Akıncı, s.292. Olağan fesihden farklı olarak, olağanüstü fesih kanunî veya akdî bir sebebe dayanması zorunludur. Bkz., Ormancı Altınok, s.93-94; Açıkgöz, Mobil, s.529; Yıldız, s.123.

erdirebilmelerine “olağanüstü fesih” adı verilir¹⁵³. Olağanüstü fesih ile ilgili genel bir kanun hükmü olmamakla birlikte¹⁵⁴, bazı sürekli borç ilişkileri bakımından kanun koyucu özel nitelikte hükümler öngörmüştür¹⁵⁵. Olağanüstü feshe imkân tanıyan haklı sebep kavramı, kanunda tanımlanmamıştır¹⁵⁶. O hâlde, taahhütlü abonelik sözleşmesi kapsamında ortaya çıkan durumlardan hangilerinin, olağanüstü fesih hakkının kullanılabilmesi bakımından haklı bir sebep sayılabileceği somut olayın özelliklerine göre hâkim tarafından (MK.m.4) takdir edilir¹⁵⁷.

Öğretiye göre¹⁵⁸, fesih beyanında bulunan kişi için sözleşme ilişkisinin dürüstlük kuralı gereğince artık çekilmez bir hâl almasına yol açan durumlar haklı sebep olarak değerlendirilebilir. Sözleşme ilişkisinin çekilmez hâl gelmesine yol açan en önemli sebep, tarafların sözleşmeye aykırı davranışlarıdır. Bu açıdan, taraflardan birinin kötü ifada bulunması, borçlu temerrüdüne düşmesi, sadakat yükümlülüğünü ihlâl etmesi gibi durumlarda haklı sebebin varlığı kabul edilebilir¹⁵⁹. Meselâ, belirli bir bölgede arızalanan

¹⁵³ **Oğuzman / Öz**, s.527; **Eren**, s.1290; **İnan / Yücel**, s.655; **Ayan**, s.411; **Akıncı**, s.292; **Açıkgöz**, Mobil, s.523, 529; **Seliçi**, s.112-113.

¹⁵⁴ **Seliçi**, s.188, 200; **Oğuzman / Öz**, s.527; **Eren**, s.1289; **Açıkgöz**, Mobil, s.529.

¹⁵⁵ **İnan / Yücel**, s.655; **Ayan**, s.411; **Yıldırım**, Borçlar, s.324. Olağanüstü feshe ilişkin kanunda yer alan hükümlerinin ruhu gereği, hakkında özel hüküm bulunmayan sürekli borç ilişkilerinde de taraflara fesih hakkı tanınması gerekir. Bkz., **Oğuzman / Öz**, s.527, dn.719.

¹⁵⁶ **Çetiner**, Elektronik, s.106; **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.88-89; **Açıkgöz**, Mobil, s.529.

¹⁵⁷ **Öktem Çevik**, Mobil Telefon, s.88-89; **Açıkgöz**, Mobil, s.530; **Seliçi**, s.186-188; **Çetiner**, Elektronik, s.106; **Yıldız**, s.124.

¹⁵⁸ **Çetiner**, Elektronik, s.106; **Ormancı Altınok**, s.133; **Seliçi**, s.192-193; **Açıkgöz**, Mobil, s.529, 531.

¹⁵⁹ **Açıkgöz**, Mobil, s.531; **Yıldız**, s.124; **Seliçi**, s.193-194; **Çetiner**, Elektronik, s.106. Ankara 4. Tüketici Mahkemesi, 2.10.2013, E.2011/523 K.2013/2920, “Tüm dosya kapsamından davacının davalı ... San. Tic. Ltd. Şti. hasım göstererek ... İmei nolu modemin iadesini talep ettiği, hakem heyetince düzenlenen 530,00 TL bedelli faturanın iptaline karar verildiği, davacı vekilinin bu talebinin bu davada da yenilediği, davacı dava dilekçesinde ayrıca 144.40 TL modem bedelini talep ettiği, Hakem Heyeti kararında faturanın iptaline karar verildiği, ancak modem bedeline

baz istasyonunun uzun süre tamir edilmemesi sebebiyle zarara uğrayan aboneler, taahhütlü abonelik sözleşmesini feshedebilecekleri gibi uğradıkları zarar için tazminat da isteyebilirler. Aynı şekilde, işletmecinin taahhütlü abonelik sözleşmesi çerçevesinde öğrendiği kişisel bilgileri üçüncü kişilerle paylaşarak sadakat yükümlülüğünü ihlâl etmesi de bu açıdan haklı bir sebep teşkil eder¹⁶⁰. Bununla birlikte, tarafların davranışları dışında sözleşmenin kurulması anındaki şartların sonradan değişmesi de borç ilişkisini çekilmez hâle getiren ve olağanüstü feshe yol açan bir olgu olarak kabul edilebilir¹⁶¹.

Haklı sebeple fesih hâlinde aboneler olağan fesih yönteminde bulunan prosedür ve sürelerle tâbi olmadan her zaman sözleşmeyi feshetme imkânına sahip olurlar¹⁶². Bu nedenle de tarafların sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini ifada temerrüde düştüğü veya kötü ifa ettiği her durum sözleşmenin feshine imkân tanıyan haklı bir sebep olarak kabul

hükmedilmediği, teknik servis raporları ve bilirkişi raporu ile modem arızalı olduğunun anlaşıldığı, davacı dava dilekçesinde ve verdiği dilekçelerde ayrıca modem ihtilafı nedeniyle davacının kargo, noter ve de Hakem Heyetine vs. geliş gidişlerde vasıta kullandığından 1.174,00 TL maddi tazminat talep etmiş ise de bu zararlarını belgelendirmediği anlaşıldığından aşağıdaki şekilde karar verilmiştir. ... 1. Davacının ödenen toplam fatura bedeli (530,00 TL ye) ilişkin talebi hakem heyetince karara bağlandığından bu konuda karar verilmesine yer olmadığına, 2. Ayıplı modem bedeli olarak 144,40 TL nin dava tarihinden itibaren değişen oranlarda yasal faizi ile birlikte davalıdan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine, ...” (UYAP Hâkim-Savcı Portalı, Erişim Tarihi: 24.11.2018). Tüketici Mahkemesi, kararda modem arızalı olması sebebiyle tüketicinin yaptığı olağanüstü fesih talebini yerinde görerek Tüketici Hakem Heyeti tarafından karara bağlanan faturanın iptali konusunda karar verilmesine yer olmadığına ve ayıplı modem bedelinin tamamının davacıya iadesine hükmetmiştir. Bu da taahhütlü abonelik sözleşmesinin haklı bir sebeple taahhütnamede belirtilen süresinden önce feshedilmesi hâlinde, tüketicinin herhangi bir ücret veya ceza koşulu ödeme yükümlülüğünün olmamasından kaynaklanmaktadır.

¹⁶⁰ **Çetiner**, Elektronik, s.106-107. Elektronik haberleşme sektöründe abonelik sözleşmesinin haklı sebeple feshine neden olan örnekler için bkz., **Açıkgöz**, Mobil, s.532.

¹⁶¹ **Seliçi**, s.194-197; **Açıkgöz**, Mobil, s.531.

¹⁶² **Ormancı Altınok**, s.93, 96; **Seliçi**, s.112; **Açıkgöz**, Mobil, s.523.

edilmemelidir¹⁶³. Fesih sebebinin yokluğu veya yetersizliği, yapılan olağanüstü feshin geçersizliğine yol açar¹⁶⁴. Taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin fesih bildirimini kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı ile satıcı veya sağlayıcıya yöneltilmiş olması yeterlidir (TKHK.m.52/IV; ASY.m.23/l).

ASY.m.16/II'de abonenin taahhüde rağmen sözleşmeyi feshedebileceği haklı bir sebep düzenlenmiştir. Buna göre, taahhütlü aboneliklerde tüketicinin yerleşim yerinin değişmesi ve taahhüt konusu hizmetin tüketiciye yeni yerleşim yerinde aynı nitelikte sunulmasının fiilen imkânsız olması durumunda taahhütlü abonelik sözleşmesinin herhangi bir fazladan ödeme yapılmasına gerek olmadan feshedilebilir. Görüldüğü üzere, taahhütlü abonelik sözleşmesinin haklı bir sebeple taahhütnamede belirtilen süresinden önce feshedilmesi hâlinde, tüketicinin herhangi bir ücret veya ceza koşulu ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır¹⁶⁵.

cc. Temerrüt Sebebiyle Fesih

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin kurulmasıyla birlikte, satıcı/sağlayıcı taraf mal veya hizmet sağlama borcu altına girerken; abone sözleşmede belirtilen abonelik bedelini ödeme borcu altına girer. Tarafların borçlarını ifada temerrüde düşmesi hâlinde, karşı tarafın sözleşmeyi fesih hakkı bulunmaktadır. Bu konuda BK.m.112 vd. hükümleri uygulama alanı bulur¹⁶⁶. Olağanüstü feshin şartları oluşmuşsa ayrıca temerrüt sebebiyle feshin şartlarının oluşup oluşmadığı dikkate alınmayacaktır¹⁶⁷.

dd. Telekomünikasyon Sektöründe Numara Taşıma Hâli

Numara Taşınabilirliği Yönetmeliği'nin (NTY)¹⁶⁸ 7 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, *"abonenin numarasını taşıma talebi, aynı zamanda abone için, verici işletmeci ile olan abonelik sözleşmesini fesih talebi anlamını*

¹⁶³ Açıkğöz, Mobil, s.532; Yıldız, s.124-125; Seliçi, s.219.

¹⁶⁴ Seliçi, s.156-159, 163; Açıkğöz, Mobil, s.529, 548.

¹⁶⁵ Çetiner, Elektronik, s.109; Çabri, s.878.

¹⁶⁶ Zevkililer / Özel, s.363; Aslan, s.282; Öktem Çevik, Mobil Telefon, s.87-88; Açıkğöz, Mobil, s.390.

¹⁶⁷ Oğuzman / Öz, s.527.

¹⁶⁸ RG. 2.7.2009, S.27276.

taşır. Abonenin alıcı işletmeci ile olan abonelik sözleşmesi numaranın fiilen taşınması ile yürürlüğe girer ve bu tarih itibarı ile hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar. Söz konusu abonenin verici işletmeci ile olan abonelik sözleşmesi de aynı tarih itibarı ile fesholunmuş sayılır". Hükümden anlaşılacağı üzere, abonenin alıcı işletmeye numara taşıma talebiyle başvurması, verici işletmeciyile olan abonelik sözleşmesini fesih talebi anlamına gelir.

Burada ilk olarak akla taahhütlü abonelik sözleşmesinde taahhüt süresi içerisinde numara taşıma talebinde bulunulup bulunulmayacağı gelir. NTY.m.10/I'de verici işletmecinin bazı durumlarda, numaranın taşınmasına ilişkin talebi reddedeceği ve bu durumu gerekçeleriyle birlikte alıcı işletmeciye bildireceği düzenlenmiştir. Ancak, fıkra da sayılan hâller arasında verici işletme ile abone arasında taahhütlü abonelik sözleşmesinin bulunması yer almamaktadır. O hâlde, taahhütlü abonelik sözleşmesinin numara taşıma talebinde bulunmaya engel teşkil etmediği; ancak bu yola gidilmesi hâlinde taahhütlü abonelik sözleşmesinin süresinden önce feshedilmesi hâlinde uygulanacak olan ASY.m.16 ve 17 hükümlerinin uygulama alanı bulacağı söylenebilir.

III. TAAHHÜTLÜ ABONELİK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI

1. Genel Sonuçlar

Kendisine taahhütlü abonelik sözleşmesinin feshine ilişkin bildirim yapılan satıcı/sağlayıcı, abonelik sözleşmesinin feshedildiği bilgisini yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı ile tüketiciye bildirmek zorundadır (ASY.m.25)¹⁶⁹. Sözleşmenin feshedildiği tarihe kadar işleyen süreç bakımından mal ve/veya hizmet sunan taraf ücrete hak kazanır. Mal ve/veya hizmet sunan taraf, tüketiciye bu döneme ilişkin alacağı hakkında ödeme

¹⁶⁹ EHSTHY.m.23/III'e göre de "işletmeci, abonenin fesih talebinin kendisine ulaştığı tarihten itibaren yedi gün içinde ... posta, kısa mesaj, elektronik posta veya arama yöntemlerinden birini kullanarak abonelik sözleşmesinin feshedildiğini ve varsa mülkiyeti işletmeciye ait cihaz/donanım/modem/kart ve benzeri ekipmanların iade edilmesi gerektiği bilgisini aboneye iletmekle yükümlüdür".

bildirimi göndermesi gerekir. Bu bildirim gönderilme süresi, fesih bildiriminden itibaren on gündür¹⁷⁰.

Satıcı ve/veya sağlayıcı, tüketici tarafından ödenen bedelin geri kalan kısmı ile teminat, güvence, depozito vb. şekilde isimlendirilen kalemler adı altında alınan ücreti herhangi bir kesinti yapmadan iade etmelidir. Tüketicinin ödediği bedelin geri kalan kısmını iade süresi, fesih bildiriminden itibaren onbeş gündür¹⁷¹.

2. Taahhütlü Abonelik Sözleşmesine Özgü Sonuçlar

Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği yürürlüğe girmeden önce satıcı ve sağlayıcılar, abonenin süresinden önce sözleşmeyi feshetmesi hâlinde taahhütname süresinin bitimine kadar işleyecek olan abonelik bedelinin tamamını talep ediyorlardı. Böylece, tüketiciler ağır maddî sonuçlarla karşılaşmaktaydılar. Bu hususu dikkate alan kanun koyucu, taahhütlü abonelik sözleşmelerinin süresinden önce feshedilmesinin sonuçlarını taraflar arasındaki menfaat dengesini göz önüne alarak hüküm altına almıştır¹⁷².

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin süresinden önce haklı bir neden olmaksızın feshedilmesi hâlinde, satıcı ve/veya sağlayıcı kendisine bir miktar bedel ödenmesini isteyebilir. Taahhüdün süresinden önce sonlandırılması durumunda tüketicinin elde edeceği faydalara ilişkin geri ödeyeceği bedelin hesaplanma yöntemi, yönetmelikte belirtilmiştir. Buna göre, öncelikle geri ödenecek bedel miktarı en fazla taahhüdün sona erdiği tarihe kadar tüketicisiye sağlanan indirim, cihaz veya diğer faydaların bedellerinin tahsil edilmemiş kısmının toplamı kadar olabilir. Ancak, taahhütnamede tahsil edileceği belirlenen ancak henüz vadesi gelmemiş kısmın toplamının, bu

¹⁷⁰ **Ceylan**, s.868. EHSTHY.m.23/V'e göre, "Fesih işleminden sonra işletmeci geri kalan alacakları için borcu olan abonelere abonenin fesih talep tarihinden sonra en geç dört ay içinde son fatura gönderir. Bu süre sınırı, son faturaya uygulanan gecikme faizi ve yasal takipten doğan faturalar için geçerli değildir".

¹⁷¹ **Zevkililer / Özel**, s.365, 369; **Aydoğdu**, Tüketici, s.320; **Ceylan**, s.868; **Dalka Okumuş**, s.101; **Aslan**, s.287; **Kara**, s.529, 531, 562; **İlhan**, s.231. EHSTHY.m.23/VI da aynı yöndedir.

¹⁷² **Çabri**, s.877.

tutardan düşük olması halinde sınır değeri olarak tüketici lehine olan tutarın esas alınması zorunludur (ASY.m.16/I)¹⁷³.

Konunun anlaşılması bakımından, bu durum bir örnekle şu şekilde açıklanabilir¹⁷⁴. Evine internet bağlatmak isteyen (A), (X) şirketi ile iki yıl süreli taahhütlü abonelik sözleşmesi yapar. Sözleşmede taraflar, (A)'nın evine fiber internet bağlanacağını, taahhütnamenin geçerlilik süresinin iki yıl olacağını, tüm vergiler dâhil iki yıl boyunca toplam 1.200 TL ödeneceğini, tarifenin indirim yapılamadan önceki fiyatının toplam 1.680 TL olduğunu, aylık 20 TL indirim yapılacağını belirtmişlerdir. (A) on ay sonra sözleşmeyi feshederse, (X) şirketi ondan bir bedel isteyebilir. Geri ödenecek bedeli belirleyebilmek için, taahhüdün sona erdiği tarihe kadar tüketiciye sağlanan indirim, cihaz veya diğer faydaların bedellerinin tahsil edilmemiş kısmının toplamı ile henüz vadesi gelmemiş kısmın toplamı hesaplanmalıdır. Somut olayda, (A)'ya her ay 20 TL indirim yapılmış, başkaca herhangi bir fayda sağlanmamıştır. On ay sonra sözleşme feshedildiğinden $20 \times 10 = 200$ TL ve geriye 14 ay kaldığından $14 \times 70 = 980$ TL bulunur. Bu durumda, 200 TL daha düşük olduğundan, (X) şirketi (A)'dan en fazla bu miktarı talep edebilir. Buna karşılık, sözleşme yirmi ay sonra feshedilseydi, $20 \times 20 = 400$ TL ve geriye dört ay kaldığından $4 \times 70 = 280$ TL olacağından, (X) şirketi en çok 280 TL isteyebilecekti.

Yukarıdaki olaya ek olarak, tüketiciye 240 TL değerinde bir modem teslim edilmesi ihtimalinde aboneye bir cihaz sağlanmış olmaktadır. Bu durumda hesaplanan indirim bedeline cihaz bedelinin tahsil edilmemiş kısmı eklenir. Cihazın aylık bedeli 10 TL'dir (240 TL / 24 ay). On ay sonra sözleşmenin feshedilmesi durumunda cihazın ödenmeyen kalan 14 aylık bedeli olan 140 TL (14 ay x 10 TL) indirim fiyatına eklenerek tüketiciden talep edilebilir¹⁷⁵.

¹⁷³ Bkz., Çetiner, Elektronik, s.108; Ceylan, s.868.

¹⁷⁴ Benzer örnekler için bkz., Çabri, s.877-878.

¹⁷⁵ Taraflar, cihaz veya diğer faydaların bedellerinin aylık olarak ne miktarda ödeneceğini kararlaştırabilirler. Bu durumda, bedel aylara eşit oranda değil; taraflarca kararlaştırılan oranda dağıtılmalı ve sözleşmede belirtilen ödeme planına göre bir hesap yapılmalıdır.

Taahhütlü aboneliklerde, tüketicinin yerleşim yerinin değişmesi sonucunda taahhütnamede nitelikleri belirtilen hizmetin yeni yerleşim yerinde aynı şekilde sunulması fiilen imkânsız olabilir. Buna bir önceki olayda (A)'nın evini fiber ağ olmayan başka bir semte taşınması örnek verilebilir. Abonenin yeni yerleşim yerinde aynı nitelikte hizmet sağlayamayan tarafın taahhütnamenin süresinden önce sona ermesi nedeniyle aboneden bedel talep etmesi haklı görülmez. Bunu göz önüne alan kanun koyucu, bu durumda tüketicinin birinci fıkrada belirtilen tutarları veya herhangi bir bedeli ödemeksizin taahhütlü aboneliğini feshedebileceğini hüküm altına almıştır (ASY.m.16/II)¹⁷⁶.

SONUÇ

Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği ve Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği'nde taahhütlü abonelik sözleşmesine ilişkin birtakım hükümler bulunmaktadır. Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nde bulunan taahhütlü aboneliğe ilişkin hükümler elektrik, su, doğal gaz ve elektronik haberleşme sektörleri bakımından; Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği ise sadece elektronik haberleşme sektörü bakımından uygulama alanı bulabilir. Ne var ki, elektrik, su, doğal gaz ve elektronik haberleşme sektörleri dışında da taahhütlü abonelik sözleşmeleriyle karşılaşılabilir. Kanaatimizce, her iki yönetmelikte de taahhütlü abonelik sözleşmesi hakkında öngörülen hükümlerin niteliğine uygun düştüğü ölçüde diğer sektörlerde yapılan taahhütlü abonelik sözleşmelerine kıyasen uygulanması gerekir.

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, *“satıcı/sağlayıcı ile abone arasında akdedilen ve satıcı/sağlayıcının taahhüt süresince bir mal veya hizmeti indirimli olarak tekrarlanan edalar hâlinde karşı tarafa temin etme; buna karşılık, abonenin de kararlaştırılan bedeli peşin ya da dönemler hâlinde ödeme yükümlülüğü altına girdiği, tam iki tarafa borç yükleyen ivazlı bir sözleşmedir”* şeklinde tanımlanabilir. Konunun verimli bir şekilde ele alınabilmesi için taahhütlü abonelik sözleşmesinin unsurları net bir şekilde ortaya konulmalıdır. Bu bakımından taahhütlü abonelik sözleşmesinin

¹⁷⁶ Bkz., Çabri, s.878; Ceylan, s.870.

“dönemsel veya sürekli olarak belirli bir mal veya hizmet sağlama”, “abonelik bedeli”, “belirli bir süre abone kalma taahhüdü” ve “ tarafların anlaşması” şeklinde dört unsura sahip olduğu ifade edilebilir.

Taahhütlü abonelik sözleşmesine uygulamada sıklıkla internet, telefon ve televizyon hizmetlerinin sağlandığı elektronik haberleşme sektöründe rastlanmaktadır. Bununla birlikte süreli yayın, elektrik ve doğal gaz sektörlerinde de taahhütlü abonelik sözleşmesinin akdedilebilmesi mümkündür. Zira elektrik ve doğal gaz sektörlerinde serbest tüketiciler, tedarikçisini bizzat kendileri seçebilmektedirler. Buna karşılık, su tedarikçisinin tek olması sebebiyle, bu sektörde taahhütlü abonelik sözleşmesi görülmesi kanımızca pek mümkün değildir.

Taahhütlü abonelik sözleşmesinin zorunlu içeriğinden bir hususun sözleşmede yer almaması, doğrudan sözleşmenin geçersizliğine yol açmaz. Bu gibi eksikliklerin tüketiciden ilave bir ödemede bulunması istenmeksizin satıcı/sağlayıcı tarafından derhal giderilmesi gerekir. Aksi takdirde, tüketici cezaî şart, tazminat ve benzeri adlarla herhangi bir ödemede bulunmaksızın ASY.m.7 hükmüne uyarınca sözleşmeyi feshedebilir. Kanımızca taahhütlü abonelik sözleşmesinin bu sebeple süresinden önce feshi hâlinde abonelerin tazminat ödeme yükümlülüğü de bulunmamaktadır.

Taahhütlü abonelik sözleşmesine taraf olan ve yeterince bilgi sahibi olmayan abone, taahhüt süresince ne koşulda olursa olsun sözleşmeyi feshedemeyeceğini düşünebilir. Ancak taahhütlü abonelik sözleşmesinin sona erdiği birçok hâl vardır. Bunlar, *“sözleşmeden cayma”, “sürenin dolması, ölüm, fiil ehliyetinin kaybı ya da sınırlandırılması, aciz hâli, sonraki kusursuz ifa imkânsızlığı gibi sebeplerle kendiliğinden sona erme”, “ tarafların anlaşması ile sona erme” ve “fesih bildiri ile sona erme” şeklinde sıralanabilir.*

Taahhütlü abonelik sözleşmesinden abonenin cayabilmesi için, öncelikle sözleşmenin *“tüketici sözleşmesi olması”* şarttır. Bu şarta ek olarak, taahhütlü abonelik sözleşmesinin *“iş yeri dışında kurulması”* veya *“mesafeli sözleşme niteliğinde olması”* gerekmektedir. Ancak gerek İYDKSM.m.11/II gerek MSY.m.15/I-h hükmüne göre, *“cayma hakkı süresi sona ermeden önce, tüketicinin onayı ile ifasına başlanan hizmetlere ilişkin sözleşmeler”*

bakımından tüketici cayma hakkını kullanamaz. Bu nedenle, kanımızca taahhütlü abonelik sözleşmesinde cayma hakkının kullanılması düşük bir ihtimaldir.

Taahhüdün geçerlilik süresi, taahhütnamenin zorunlu içeriklerinden birisi olması nedeniyle kanımızca taahhütlü abonelik sözleşmesi ancak belirli süreli olarak kurulabilir. Taahhütlü abonelik sözleşmesinin kurulmasından sonra, sözleşmenin sona ereceği tarihe kadar tüketicinin talepte bulunması veya onay vermesi hâlinde sözleşme süresi uzatılabilmesi mümkündür (TKHK.m.52/III). Abonenin kendiliğinden talepte bulunması veya kendisine sunulan talebe onay vermesi durumunda yeni kurulacak olan sözleşmenin taahhütlü olup olmayacağı tereddüde mahal verebilir. Kanımızca, bu durumda yeni kurulan sözleşmenin taahhütlü abonelik sözleşmesi olarak değerlendirilebilmesi için, abonenin sözleşmenin uzamasının yanı sıra gerekli şartlara uyularak taahhütname konusunda da aydınlatılması ve rızasının alınması gerekir. Aksi takdirde, sözleşme süresi ve taahhüt süresinin bitmesine rağmen, aboneden sadece sözleşme süresi bakımından talep veya onay alınmışsa, alelade abonelik sözleşmesinin varlığından bahsedilir. Buna karşılık, taahhüt sona erer.

Aralarında alelade bir abonelik sözleşmesi geçerliyen taraflar, abone tarafından taahhüt verilmesi karşılığında abonelik bedelinde indirim yapılacağı hususunda anlaşabilirler. Kanımızca kararlaştırılan taahhüt süresinin alelade abonelik sözleşmesinin süresinden daha uzun olması ihtimalinde, tarafların önceki (alelade) sözleşme süresi üzerinde değişiklik yaptıkları kabul edilmelidir.

Taahhütlü abonelik sözleşmesi, belirsiz süreli veya süresi bir yıldan daha uzun süreli olarak akdedilmiş olsa dahi taahhüt süresi içerisinde olağan fesih yoluyla sona erdirilemez. Buna karşılık, abone taahhütnamede belirtilen süre boyunca sözleşmeyle bağlı kalmak zorunda da değildir. O isterse, taahhütnamede belirtilen süreden önce fesih hakkını kullanarak sözleşmeyi her zaman sona erdirebilir (ASY.m.16/I). Sözleşmenin feshedilmesiyle birlikte, taahhütlü abonelik sözleşmesi ileriye etkili olarak sona erer. Ancak, sözleşmenin taahhüt süresi içerisinde haksız feshinden

dolayı ASY.m.16 ve 17 hükümleri gereğince satıcı/sağlayıcı belirli bir miktar bedel talep edebilir.

Tarafların sözleşmeyle kararlaştırdıkları taahhüt ve bu konuda kanunda yer alan hükümler olağanüstü fesih yöntemine başvurabilmek için herhangi bir engel teşkil etmez. Diğer bir deyişle, taahhütlü abonelik sözleşmesi, taahhüt süresi içerisinde haklı sebeple olağanüstü fesih yöntemine başvurularak sona erdirilebilir. Bu durumda, taahhüt süresi içinde sözleşmeyi fesheden tüketicinin herhangi bir ücret veya ceza koşulu ödeme yükümlülüğü de bulunmamaktadır.

Telekomünikasyon sektöründe numara taşıma taleplerinin hangi durumlarda verici işletmeci tarafından reddedileceği ve durumun gerekçeleriyle birlikte alıcı işletmeciye bildirileceği NTY.m.10/I'de düzenlenmiştir. Fıkıradaki sayılan hâller arasında verici işletme ile abone arasında taahhütlü abonelik sözleşmesinin bulunması yer almamaktadır. O hâlde, kanımızca taahhütlü abonelik sözleşmesinin numara taşıma talebinde bulunmaya engel teşkil etmediği; ancak bu yola gidilmesi hâlinde taahhütlü abonelik sözleşmesinin süresinden önce feshedilmesi hâlinde uygulanacak olan ASY.m.16 ve 17 hükümlerinin uygulama alanı bulacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR***

- AÇIKGÖZ**, Osman: Elektronik Haberleşme Sektöründe Genel İşlem Koşulları, Telekomünikasyon Hukuku, Editör: Prof. Dr. Halil Akkanat, İstanbul 2017, s.1-53 (Açıköz, Elektronik).
- AÇIKGÖZ**, Osman: Tüketicinin Korunması Çerçevesinde Mobil Haberleşme Abonelik Sözleşmesinde Genel İşlem Koşulları, İstanbul 2013 (Açıköz, Mobil).
- AKINCI**, Şahin: Borçlar Hukuku Bilgisi, 10. Baskı, Konya 2017.
- AKKURT**, Sinan Sami / **ERDOĞAN**, Kemal / **TOKAT**, Hüseyin: Borçlar Hukuku, Ankara 2018.
- AKKURT**, Sinan Sami: Hukukî İşlemlerde Geçersizlik Olgusuna Genel Bir Bakış, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.1, 2014, s.99-131.
- ALTAŞ**, Hüseyin: Telekomünikasyon Alanında Abonelik Sözleşmeleri, Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara 2009, s.157-167 (Altaş, Abonelik).
- ALTAŞ**, Hüseyin: Tüketici Haklarının Korunması Açısından Telekomünikasyon Sektöründe Tarife Seçimi, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C.1, Ankara 2010, s.211-222 (Altaş, Tarife).
- ANTALYA**, O. Gökhan: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.1, 2. Baskı, İstanbul 2013.
- ARSEBÜK**, Esat: Borçlar Hukuku, C.1, 2. Baskı, İstanbul 1943.
- ASLAN**, İ. Yılmaz: Tüketici Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Bursa 2010.
- ATAAY**, Aytekin: Borçlar Hukukunun Genel Teorisi, C.1, 4. Baskı, İstanbul 1986.
- AYAN**, Mehmet: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 11. Baskı, Ankara 2016.
- AYBAY**, Aydın: Borçlar Hukuku Dersleri, Genel Bölüm, İstanbul 1975.
- AYDOĞDU**, Murat: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayıplı İfa

*** Aynı yazarın birden fazla eserine ve aynı soyadı taşıyan farklı yazarlara yapılan atıfları ayırmak için belirlenen kısaltmalar, ilgili eserin sonunda parantez içinde verilmiştir.

Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.15, S.2, 2013, s.1-62 (Aydoğdu, Yenilikler).

AYDOĞDU, Murat: Tüketici Hukuku Dersleri, Ankara 2015 (Aydoğdu, Tüketici).

AYRANCI, Hasan: Enerji Sözleşmeleri, Ankara 2010.

BOZBEL, Savaş / **ATALI**, Murat: Mesafeli Sözleşmelerde Cayma Hakkının Kullanılması ve Ortaya Çıkan Hukukî Sorunlar, Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.1-2, 2005, s.451-474.

BOZBEL, Savaş: Türk Hukukunda Mesafeli Sözleşmeler- 97/7 Sayılı AB Yönergesi Düzenlemeleri Işığında Bir Karşılaştırma, Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.3-4, 2003, s.783-804.

BOZGEYİK, Hayri: Telefonda Sabit Ücret Uygulaması ve Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, C.1, İstanbul 2009, s.457-473.

BROX, Hans / **WALKER**, Wolf-Dietrich: Allgemeines Schuldrecht, 32. Auflage, München 2007.

CEYLAN, Ebru: Abonelik Sözleşmeleri, Milli Şerh (6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi), Ed. Hakan Tokbaş / Özlem Tüzüner, İstanbul 2016, s.849-880.

ÇABRİ, Sezer: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, Ankara 2016.

ÇETİN, Görkem: Türk Hukuku Bakımından Mobil Telefon Abonelik Sözleşmeleri, İstanbul Barosu Dergisi, C.89, S.1, 2015, s.65-94.

ÇETİNER, Bilgehan: Elektronik Haberleşme Sektöründe Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi, Telekomünikasyon Hukuku, Editör: Prof. Dr. Halil Akkanat, İstanbul 2017, s.96-110 (Çetiner, Elektronik).

ÇETİNER, Bilgehan: Telefon Aboneliği Sözleşmelerinde Genel İşlem Koşulları ve Tüketicinin Korunması, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, S.63-64, 2009, s.70-90 (Çetiner, Telefon).

- DALKA OKUMUŞ**, Şüheda: Elektrik – Doğal Gaz Piyasaları Abonelik Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerde Yer Alan Genel İşlem Koşullarının Denetimi, Ankara 2018.
- DEMİR**, Mehmet: 4822 Sayılı Kanun ile Tüketici Sözleşmeleri Alanında Getirilen Yenilikler, BATİDER, C.22, S.1, 2003, s.203-231 (Demir, Yenilikler).
- DEMİR**, Mehmet: Kapıdan İşlemlerde Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı, Ankara 2003 (Demir, Kapıdan).
- DEMİR**, Mehmet: Mesafeli Sözleşmelerle İlgili AB Yönergesine Göre Tüketicinin Geri Alma Hakkı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.1-2, 2003, s. 61-90 (Demir, AB Yönergesi).
- DEMİR**, Mehmet: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Tüketim Sözleşmeleri ile İlgili Hükümlerinin Eleştirisi ve Çözüm Önerileri, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006 (Demir, Tüketim Sözleşmeleri).
- DERYAL**, Yahya / **KORKMAZ**, Yakup: Yeni Tüketici Hukuku Ders Kitabı, 3. Baskı, Ankara 2015.
- DERYAL**, Yahya: Telekomünikasyon Piyasasında Uygulanan Sabit Ücretin Hukuka Aykırılığı, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S.36, 2009, s.137-146.
- EREN**, Fikret: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 23. Baskı, Ankara 2018.
- ERGÜNE**, Mehmet Serkan / **KURŞUN**, Ali Suphi: Kesin Hükümsüzlük, TMK m.27, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C.1, Genel Hükümler, İstanbul 2018, s.109-156.
- ERTAŞ**, Şeref: Yeni Tüketiciyi Koruma Kanununda Abonman Sözleşmeleri, Terazi Hukuk Dergisi, S.99, Kasım 2014, s.104-106.
- ESENER**, Turhan: Borçlar Hukuku, C.1, Akitlerin Kuruluşu ve Geçerliliği (BK.m.1-40), Ankara 1969.
- FEYZİOĞLU**, Feyzi Necmeddin: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.2, 2. Baskı, İstanbul 1977.
- GÖNENSAY**, A. Samim: Borçlar Hukuku, C. I, İstanbul 1948.
- GÜMÜŞ**, Mustafa Alper: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, C.1, İstanbul 2014.

- HATEMİ**, Hüseyin / **GÖKYAYLA**, Emre: Borçlar Hukuku, Genel Bölüm, 3. Baskı, İstanbul 2015.
- İKİZLER**, Metin: 4822 sayılı Kanun'la Değişik Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Işığında Kapıdan Satışların Unsurları, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5, S.2, 2003, s.77-108.
- İLHAN**, Cengiz: Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerh, Ankara 2006.
- İNAN**, Ali Naim / **YÜCEL**, Özge: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2014.
- KABAŞ**, Esen: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunla İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmelere İlişkin Olarak Getirilen Değişiklikler, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.19, S.3, 2015, s.73-100.
- KARA**, İlhan: Tüketici Hukuku, Ankara 2012.
- KARAKOCALI**, Ahmet / **KURŞUN**, Ali Suphi: Tüketici Hukuku, İstanbul 2015.
- KEPKER**, Burak: Doğal Gaz Tedarik Sözleşmeleri, Toptan Satış – Spot LNG İthalat – Abonelik, İstanbul 2013.
- KILIÇOĞLU**, Ahmet M.: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2015.
- KOCA**, Güneş: Telekomünikasyon Sektöründe Tüketicinin Korunması Açısından Abonelik Sözleşmeleri, Mevzuat Dergisi, Y.8, S.93, 2005, <https://www.mevzuatdergisi.com/>, Erişim Tarihi: 05.04.2018 (Koca, Telekomünikasyon).
- KOCA**, Güneş: Tüketicinin Korunması Açısından Abonelik Sözleşmeleri, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2004, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (Koca, Tüketici).
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, Necip / **HATEMİ**, Hüseyin / **SEROZAN**, Rona / **ARPACI**, Abdülkadir: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme, C.1, 6. Baskı, İstanbul 2014.
- KÖSTEKÇİ**, Yaşar / **KÖSTEKÇİ**, Özge: Hukuk ve Ceza Davaları Boyutuyla Elektrik Enerjisi Hukuku, İstanbul 2012.
- KURT**, Leyla Müjde: TKHK Açısından Kapıdan Sözleşmelerde Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı, Ankara Barosu Dergisi, S.2, 2011, s.43-68.

- MEMİŞ**, Yusuf: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Hukukî Uyuşmazlıklarda “Görevli Mahkeme”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, C.11, S.113, 2016, s.57-102.
- MERZ**, Hans: Vertrag und Vertragschluss, 2. Auflage, Freiburg 1992.
- NOMER**, Halûk N.. Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 14. Baskı, İstanbul 2015.
- OĞUZ**, Cemal: Kapıdan Satışlarda Tüketicie Tanınan Cayma Hakkının Kullanılmasının Şartları ve Caymanın Sonuçları, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1-2, 2004, s.33-47.
- OĞUZMAN**, M. Kemal / **ÖZ**, M. Turgut: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.1, 16. Baskı, İstanbul 2018.
- ORMANCI ALTINOK**, Pınar: Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebeplerle Feshi, İstanbul 2011.
- OZANOĞLU**, Hasan Seçkin: Tüketici Sözleşmeleri Kavramı (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Maddi Anlamda Uygulanma Alanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.50, S.1, 2011, s.55-90 (Ozanoğlu, Tüketici).
- OZANOĞLU**, Hasan Seçkin: Tüketicinin Korunması Açısından Taksitle Satım Sözleşmesi, Ankara 1999 (Ozanoğlu, Taksitle Satım).
- ÖKTEM ÇEVİK**, Seda: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmesi, Yeni Tüketici Hukuku Konferansı Makaleler Tartışmalar, Derleyen M. Murat İNCEOĞLU, İstanbul 2015, 343-368 (Öktem Çevik, Abonelik).
- ÖKTEM ÇEVİK**, Seda: Mobil Telefon Abonelik Sözleşmesi, İstanbul 2008 (Öktem Çevik, Mobil Telefon).
- ÖZ**, Turgut: Borcun İfa Edilmemesi, TMK m.112, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C.1, Genel Hükümler, İstanbul 2018, s.867-903 (Öz, TMK m.112).
- ÖZ**, Turgut: Borçların Sona Erme Halleri, TMK m.131-137, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C.1, Genel Hükümler, İstanbul 2018, s.1037-1090 (Öz, TMK 131-137).
- ÖZDEMİR**, Hayrunnisa: Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Ankara 2009.

- ÖZEL**, Çağlar: Mukayeseli Hukuk Işığında Tüketiciyi Koruyan Geri Alma Hakkı, Ankara 1999.
- REİSOĞLU**, Safa: Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 25. Baskı, İstanbul 2014.
- SAYMEN**, Ferit H. / **ELBİR**, Halid K.: Türk Borçlar Hukuku, Umumî Hükümler, C.2, İstanbul 1958.
- SAYMEN**, Ferit H.: Borçlar Hukuku Dersleri, C. I, Umumî Hükümler, İstanbul 1950.
- SELİÇİ**, Özer: Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976.
- SERT SÜTÇÜ**, Selin: Tüketicinin Cayma Hakkı, Ankara 2016.
- TANDOĞAN**, Halûk: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.I/2, Kira ve Ödünç Verme (Âriyet, Karz) Sözleşmeleri, 4. Baskı, İstanbul 2008 (Tandoğan, Özel).
- TANDOĞAN**, Halûk: Tüketicilerin Korunması ve Sözleşme Özgürlüğünün Bu Açıdan Sınırlanması, Ankara 1977 (Tandoğan, Tüketici).
- TOKAT**, Hüseyin: Türk Hukukunda Gaiplik, Ankara 2018.
- ULUSOY**, Ali: Telekomünikasyon Hukuku, Ankara 2002.
- von TUHR**, Andreas: Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı, C.1-2 (Çev. Cevat Edege), Ankara 1983.
- YILDIRIM**, Abdulkerim: "Mesafe Satımı" ile "Mesafeli Satım" Kavramları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.1-2, 2004, s.127-152 (Yıldırım, Mesafe).
- YILDIRIM**, Abdulkerim: Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Ankara 2009 (Yıldırım, Tüketici).
- YILDIRIM**, Abdulkerim: Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 3. Baskı, Ankara 2015 (Yıldırım, Borçlar).
- YILDIZ**, Mustafa Göktürk: Son Kullanıcıyla Akdedilen Elektronik Haberleşme Hizmeti Sözleşmesi, İstanbul 2012.
- YÜCEDAĞ GÖZTEPE**, Nafiye: Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkı, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y.7, S.27, 2016, s.667-690.

ZEVKLİLER, Aydın / ÖZEL, Çağlar: Tüketicinin Korunması Hukuku, Ankara 2016.

KISALTMALAR CETVELİ

AATUHK.	: 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
agm.	: adı geçen makale
ASY.	: Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği
BelK.	: 5393 sayılı Belediye Kanunu
BK.	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
bkz.	: bakınız
BTK.	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
C.	: Cilt
c.	: cümle
Çev.	: Çeviren
dn.	: dipnot
DPDMHY.	: Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği
DPK.	: 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu
E.	: Esas
EHK.	: 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
EHSTHY.	: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği
EPDK.	: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
EPK.	: 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
EPTHY.	: Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği
eTKHK.	: 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
f.	: fıkra
GSM.	: Global System for Mobile Communication
HD.	: Yargıtay Hukuk Dairesi
HGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
İSKİ	: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
İYDKSY.	: İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği

K.	: Karar, Kanun
KVKK.	: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: madde
MK.	: 4721 sayılı Medenî Kanun
MSY.	: Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği
NTY.	: Numara Taşınabilirliği Yönetmeliği
RG.	: Resmî Gazete
s.	: sayfa
S.	: Sayı, Sayı
TKHK.	: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
vd.	: ve devamı